

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Pedagogická fakulta

Katedra primární pedagogiky

VÝVOJ ŠKOLSTVÍ V KONICI A OKOLÍ
NA POZADÍ VLASTIVĚDNÉ
CHARAKTERISTIKY KONICKA

Autorka: Mgr. Zdeňka Zbořilová

Obor: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Vedoucí diplomové práce: Doc.PhDr. Jana Uhlířová, CSc.

Místo a rok vydání: Praha, 2006

P r o h l á š e n í

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím literatury uvedené v seznamu a souhlasím s využitím poznatků obsažených v této práci za předpokladu řádné citace.

V Praze 30.3.2006.

Orky

Vyslovuji poděkování za poskytnuté rady a pomoc při zpracování diplomové práce Doc.PhDr. Janě Uhlířové, CSc., UK v Praze- Pedagogická fakulta, Josefu Hajkrovi, učiteli I.stupně ZŠ a gymnázia města Konice, Anně Kučerové, učitelce ZŠ a gymnázia města Konice. Také hlavně své rodině za trpělivost a všestrannou podporu.

O S N O V A

I. ÚVOD

II. VÝZKUMNÉ METODY

III. PŘEHLED VÝVOJE ŠKOLSTVÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH OD NEJSTARŠÍCH DOB DO SOUČASNOSTI

IV. KONICE

A. Stručná charakteristika oblasti

B. Vývoj základního školství v Konici

V. ŠKOLNÍ OBVOD KONICE - JEDNOTLIVÉ OBCE A OSADY (stručná charakteristika oblastí a vývoj základního školství obcí)

VI. ROZHOVOR S P A M Ě T N Í K Y

VII. ZÁVĚR

VIII. POZNÁMKY

IX. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

X. PŘÍLOHY

I. Ú V O D

Dějiny pedagogiky pojednávají o praxi a teorii výchovy vzdělání a vyučování dětí a mládeže od vzniku lidské společnosti.¹

„Dnešní stav pedagogické praxe a teorie je z velké části výsledkem úsilí nalézat takové typy školní, mimoškolní i rodinné výchovy, které by optimálně vyhovovaly konkrétním historickým, sociálně-politickým a kulturním podmínkám vývoje jednotlivých států a národů.“²

Cílem diplomové práce bylo zpracovat historický vývoj školního obvodu Konice (viz. Příloha č. 1).

Práci jsem rozdělila do následujících částí:

V první části jsem podala stručný přehled vývoje školství v českých zemích, aby se tato úvodní část mohla stát návodem a měřítkem při posuzování vývoje školství regionu v jednotlivých časových obdobích.

Stěžejní částí práce je potom shromážděný materiál o vývoji školství ve školním obvodu Konice. Získaný materiál je chronologicky časově uspořádán. Pro lepší představu o charakteristice regionu a posouzení podmínek, které v něm pro rozvoj školství byly, podala jsem vždy nejdříve stručnou charakteristiku oblasti v obecné rovině. Na ni potom navazuje vlastní vývoj školství.

Práce je postavena na zpracování primárních pramenů a má tudíž originální charakter. Mezi primární prameny patří především pamětní knihy města, obcí a školní kroniky uložené

ve Státním okresním archivu v Prostějově a na jednotlivých školách.

Autentičnost diplomové práce dokládají úryvky ze studovaných kronik. Myslím si, že právě události, popisované kronikáři žijícími v konkrétní historické době, nám nejlépe ukazují skutečnou atmosféru tehdejší doby.

Nejstarší dějiny školy v Konici jsou stručně zachyceny v díle Jaroslava Pinkavy (1993), ve kterém podrobně popsal historii města. Jde vskutku o autorovo celoživotní dílo, které zpracovával s nevšedním zaujetím pramenícím z lásky k rodnému kraji a ke Konici. Z této publikace jsem použila seznam učitelů v období 1791 – 1848 (viz.příloha č. 2).

První dostupnou školní kronikou konické školy je kronika založená při vzniku měšťanské školy roku 1899, která se ve svém úvodu vrací k událostem týkajícím se vzniku měšťanské školy do roku 1896.

Do stěžejní části práce jsem zařadila přehledy počtu žáků navštěvujících sledované školy v Konici. Svým způsobem se v počtech žáků odráží i vývoj sociálních a hospodářských poměrů regionu.

Primární zdroje se kterými jsem pracovala, jsou uloženy v následujících institucích.

Státní okresní archiv v Prostějově

Státní vědecká knihovna v Olomouci

Městský úřad v Konici

ZŠ a gymnázium města Konice

ZŠ ve Hvozdě

II. V Ý Z K U M N É M E T O D Y

Při zpracování diplomové práce jsem použila následující metody:

ANALÝZA – myšlenkové rozčleňování celků pedagogických jevů a procesů na jednotlivé části

SYNTÉZA – myšlenkové spojování částí stránek, vyčleněných prostřednictvím analýzy

INDUKCE – je metodou studia jevů, která postupně přechází od jednotlivých faktů k obecnějším údajům o dané skutečnosti

DEDUKCE – je takový způsob tvorby, kdy se výsledné tvrzení (názor) odvozuje z jednoho nebo několika tvrzení a to s použitím formální logiky

HISTORICKO – SROVNÁVACÍ METODA – představuje takové zkoumání pedagogických jevů, které sleduje a srovnává ve vývoji. Vede k poznání jednotlivých vývojových etap, ať téhož jevu nebo různých jevů, existujících zároveň v rozličných vývojových stádiích

ROZHOVOR – je metoda, kdy shromažďování dat je založeno na přímém dotazování zkoumajícího a respondenta

PRÁCE S ARCHIVNÍMI PRAMENY – studium historických materiálů, které slouží k poznání a rekonstrukci historických faktů

Běžně se odkazuje jednotlivá metoda na tu část práce, v níž byla použita. V této diplomové práci nebylo možno přesně jednotlivé metody ohraničit. Prolínají se a tak prostupují celou prací.

III. PŘEHLED VÝVOJE ŠKOLSTVÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH OD NEJSTARŠÍCH DOB DO SOUČASNOSTI

Školství vyvíjející se na našem území prošlo od svého vzniku až do současnosti řadou změn, které postupně utvářely jeho charakter až do dnešní podoby.

Pro poznání vývoje školství v určitém regionu je nezbytné znát tento vývoj obecně na území našeho státu. Proto úvodní kapitolu věnuji stručné historii školství v českých zemích.

Počátky školství v českých zemích a jeho vývoj do roku 1774

Počátky školství na našem území spadají do období počátků prvního státního útvaru u nás, i když průkazně můžeme uvádět školu až v době Velkomoravské. Archeologické nálezy, rozbor legend a především srovnávací studie nás opravňují se domnívat, že i dříve bylo u nás vzdělání organizováno (škola budečská snad i před přijetím křesťanství).³

Po uznání křesťanství státním náboženstvím (r. 313) vyvstala potřeba vychovat dostatečný počet duchovenstva. Tento úkol měly plnit dvě kategorie škol. Školy klášterní (zajišťující vzdělání řádových mnichů) a školy katedrální (určené pro přípravu světských kněží). Mimo to se církev začala ujímat i výchovy dorostu vládnoucích tříd, aby si zajistila svůj podíl na světské moci.⁴

V klášterních školách byli zprvu vyučováni pouze hoši zasvěcení svými rodiči mnišskému životu. Časem se klášterní škola rozdělila na školu vnitřní (pro hochy žijící v klášteře) a na školu vnější (pro žáky docházející, kteří se jako budoucí feudálové připravovali na jinou dráhu než kněžskou).⁵

Koncem raného středověku (v 10. až 11. století) obsah vzdělání v klášterních a katedrálních školách tvořilo sedmero svobodných umění spolu s teologií, která byla považována za vrchol všeho učení. Při farách se zakládaly školy, v kterých se mládeži dostávalo základního poučení o křesťanském náboženství a elementární vzdělání (čtení, psaní, zřídka počty). „Školy klášterní, katedrální a farní představovaly v raném středověku jediný zdroj vzdělanosti, která vycházela z církevních dogmat.“⁶

Výchova probíhala většinou v rodině, kde si děti rolníků osvojovaly zemědělské znalosti a získávaly technické zkušenosti, zejména napodobováním předváděných úkonů.⁷

Úroveň vzdělání na církevních školách byla velmi nízká, závislá na vzdělání a schopnostech vyučujícího. Náročnější a vědečtější úkoly než byly schopny zajistit školy klášterní a katedrální, začaly plnit univerzity, které vznikaly v Evropě ve 12.- 14. století.⁸

Roku 1348 založil Karel IV. v Praze univerzitu se čtyřmi fakultami - teologickou, právníkou, lékařskou a artistickou. Univerzita převzala i správní dozor nad městskými školami.⁹

Přibližně ve 13. století, zároveň s rozvojem řemeslné výroby a obchodu a s růstem měst, vznikaly úsilím řemeslníků školy

cechovní a z iniciativy kupeckých družstev školy kupecké.¹⁰

Měšťanstvo se snažilo získat patronát nad školami ve městech. Vladaři přenášeli právo a školu na městské úřady. Městské školy vznikaly ze škol farních a zprvu od nich přebíraly i závislost na církevním dozoru. Zásluhou husitského hnutí školy městské vytlačovaly a nahrazovaly zbytky starých farních škol.

Na konci středověku existovaly ve městech 3 typy škol:

1/ Školy městské (zvané dětinské)

Učilo se na nich abecedě, čtení knih, psaní dopisů v mateřské řeči. Zprvu byly soukromé, přechází však pod městskou správu. Byly určeny pro nejnižší vrstvu obyvatel.

2/ Latinské školy partikulární

Přebíraly od škol církevních sedmero a počátky scholastické filosofie. Vyučovalo se latinsky.

3/ Místy přetrvávaly ještě školy klášterní a katedrální, z nichž bylo možné vstoupit na univerzitu.¹¹

Husitské hnutí se pronikavě odrazilo ve výchově a školství. Husitské hnutí zamýšlelo zpřístupnit základní vzdělání v mateřském jazyce všem vrstvám společnosti, měly se vzdělávat i ženy a dívky. Vzdělání mělo dostat lidový charakter.¹²

Druhá polovina 16. století je obdobím, kdy se u nás vedle sebe rozvíjejí školy katolické i školy tak zvané utrakvistické. Vzdělání se postupně vzdaluje potřebám života společnosti a stává se stále více společenskou nutností vyšších vrstev. Touha po vzdělání u nižších vrstev vede ke vzniku množství škol pokoutných.¹³

„V tomto období vznikají i školy Jednoty bratrské (založena

r.1457) dělicí se na tři druhy:

- 1/ elementární - čtení, psaní, náboženství, duchovní zpěv;
- 2/ nižší školy bratrské - elementární vzdělání a latina;
- 3/ vyšší bratrské školy - částečně sedmero, latina, řečtina, hebrejšťina."¹⁴

Rozvoj škol na našem území v 16. století je přerušen katastrofou bělohorskou a následující dobou temna. Nastává násilná rekatolizace, veškeré nekatolické školství je likvidováno, rozvíjí se opět školy klášterní. Jezuité záměrně přenechávali nižší stupně škol jiným církevním řádům a soustředili se hlavně na školství střední a vysoké. Dochází k rozvoji škol hlavně ve větších městech a pro vyšší vrstvy národa. Jezuité zastávali názor, že pro obecný lid je nevědomost nejlepší ochranou před hříchem a bludem. Postupně tedy úplně mizí a upadá lidová vzdělanost.¹⁵

V ý v o j š k o l s t v í o d r o k u 1774 d o r o k u 1869

Další hospodářský a politický vývoj, zakládání manufaktur a rušení nevolnických poměrů, doprovázené vznikem kapitalistických výrobních vztahů uvnitř feudalismu si vynucoval postupně úpravy nejen ve správních strukturách, ale i v nižším a vyšším školství.

Velké reformy školství zaznamenáváme za vlády Marie Terezie (1740 - 1780) a jejího syna Josefa II. (1780 - - 1790).¹⁶

Převratný význam pro další rozvoj školství mělo zrušení jezuitského řádu a převzetí jezuitských škol státem. Roku 1774 povolala Marie Terezie do Vídně J. I. Felbigera, aby vypracoval zásadní reformu rakouského elementárního školství. Felbiger tak učinil v organizačním statutu vydaném téhož roku pod názvem¹⁷ Všeobecný školní řád pro německé normální, hlavní a triviální školy ve všech císařsko-královských dědičných zemích. Podle toho řádu bylo rakouské školství prohlášeno za součást státní organizace. Felbigerův školní řád zaváděl povinnost šestileté školní docházky, do vyučování byly zařazeny předměty praktické povahy a bylo upraveno učitelské vzdělání. „Vznikaly elementární školy trojího druhu: školy triviální, školy hlavní a školy normální.“¹⁸ Školy triviální (jednotřídní, popřípadě dvoutřídní) byly určeny pro vesnickou a městskou chudinu. Byly zřizovány v místech far jako školy farní. Učilo se pouze čtení, psaní, počítání a náboženství. Byly české nebo německé. V každém kraji byla zřízena škola hlavní (tří až čtyřtřídní), kde

se kromě náboženství a trivie vyučovaly také základy latiny, zeměpisu, dějepisu, slohu, kreslení, geometrie, základům hospodářství a vzdělání průmyslového. V hlavních místech země nebo provincie byly zřizovány školy normální s rozšířenou osnovou škol hlavních. Vyučovalo se pouze německy.¹⁹

Za vlády Josefa II. se ve školství zvyrazňuje centralisticko-germanizační záměr. Svými reformami hodlal císař zlepšit situaci 1/ v poddanské otázce, 2/ v uspořádání poměru státu a církve, 3/ ve státní správě, a tím i ve školství.

Dochází k zakládání základních obecných škol všude tam, kde bylo 90 – 100 dětí školou povinných. Na školách se mělo vyučovat výhradně podle Knihy metodní. Aby byla podpořena školní docházka, byly chudé děti zproštěny placení školného.²⁰

Kolem roku 1848, v období krize feudálního společenského řádu, dochází ke kritice školství. V čele reformátorů stál Karel Slavoj Amerling. Navrhl reformu národního školství (dělení na školky, přípravný a věcnice), můžeme ho považovat za zakladatele věcného učení, měl zásluhy o rozvoj dívčího školství. I přes revoluční snahy nedochází v základním školství k podstatným změnám.²¹

Roku 1855 byl uzavřen konkordát (dohoda mezi státem a církví), podle něhož bylo církevní kontrole podřízeno vyučování na nižších i vyšších školách. Školství se tedy opět podřizuje církvi.²²

V ý v o j š k o l s t v í o d r o k u 1869 d o r o k u 1918

Vydáním Říšského zákona č. 62 v roce 1869 dochází k nové reorganizaci školství. Byla vytvořena soustava národního školství (obecných a měšťanských škol). Tento zákon znamenal významný pokrok:

- 1/ Stanovil povinnost osmileté školní docházky pro hochy a dívky
- 2/ Laicizoval - zesvětšřoval školu
- 3/ Rozšířil staré trivium o přírodopis, zeměpis s dějepisem, měřičství, tělocvik a jiné předměty. Pro dívky zaváděl ruční práce a poučení o domácím hospodářství.

Zároveň s povinnými obecnými školami měly být zřizovány nepovinné školy měšťanské (alespoň 1 v politickém okrese). Ta poskytovala odbornější a hlubší vzdělání budoucím řemeslníkům, obchodníkům a rolníkům.

Obecná škola měla být zřizována v těch místech, kde do okruhu 4 km bylo přinejmenším 40 dětí školou povinných. Učitelům byly předepsány zkoušky učitelské způsobilosti a stanovena nejvyšší úvazková míra 30 hodin týdně. Nejvyšší počet žáků ve třídě mohl být 80. Učitelům bylo přiznáno právo na penzi. Tento zákon znamenal pokrok v oblasti lidového vzdělání.²⁴

Proti zákonu záhy rozhodně vystoupila velká část šlechty a církve i konzervativní česká buržoazie z důvodů ideologických

a hospodářských. Výsledkem bylo vyhlášení Školské novely v roce 1883.

Na venkovských školách bylo zavedeno pouze polodenní vyučování, byly umožněny úlevy ve školní docházce (na požádání rodičů děti dvanáctileté a starší nemusely od listopadu do dubna navštěvovat školu). Novelou byly učiněny ústupky i katolické církvi. Počet žáků připadajících na 1 učitelskou sílu byl zvýšen z 80 na 100.²⁵

Na počátku 20. století se ve školství projevovala stagnace. Velmi pomalu byly zakládány nové školy (hlavně měšťanské), v přeplněných třídách se učilo 80 - 100 žáků. Učitelé národních škol se v tomto období přikláněli k dělnické třídě, která se značně radikalizovala. Tento příklon k pracujícím u nich vzbudila úsporná opatření, dotýkající se jak jejich existenčního postavení, tak i zřizování a údržby obecných a měšťanských škol, které se staly školami pro sociálně slabé žactvo.²⁶

V ý v o j   š k o l s t v í   o d   r o k u   1918
d o   r o k u   1938

Po osamostatnění Československé republiky nedošlo k pronikavým změnám ve školství, jak bylo třeba. Ke změnám ani dojít nemohlo, protože nedošlo ke změnám ve společenském řádu. Vládnoucí rakouská a německá buržoazie byla nahrazena buržoazií českou. Změny, ke kterým po roce 1918 došlo, vyplývaly z národního zaměření české buržoazie a plně odpovídaly jejím zájmům.²⁷

Byl zrušen vliv církve na školu, učitelé nebyli povinni účastnit se na bohoslužbách a jejich vyznání nemělo vliv na obsazování učitelských míst. Byl zrušen (r.1919) celibát učitelek a učitelky byly zrovnoprávněny s učiteli. Na všech školách byla zaváděna koedukace (více dívek se dostalo do vyšších stupňů škol).

Hned roku 1918 bylo ministerským výnosem oznámeno, že náboženské úkony nejsou součástí výuky a účast či neúčast na nich nemá vliv na známku z mravů. Došlo také k omezení povinné výuky náboženství.

Začátkem dvacátých let 20. století došlo k sociálnímu útlaku učitelů. Byla zrušena jejich rovnoprávnost s úředníky, porušena platová rovnost. Učitelé národních škol byli zařazeni do nejnižší kategorie státních zaměstnanců. I když došlo reparačním zákonem z roku 1922 k částečné nápravě škody způsobené učitelům, ti měli velmi dlouho pocit nedocenění a křivdy.²⁸

Pro národnostní menšiny byly otevírány státní menšinové školy vyučující příslušným jazykem.²⁹

Již před I. světovou válkou byl v podmínkách habsburské monarchie veden boj o laicizaci školy, o její nacionalizaci a demokratizaci. Do obsahů vyučování se postupně začleňovaly věcné nauky a škola se stále více přibližovala životu ve společnosti.

Po dlouhých průtazích byl 13. července 1922 vydán tzv. Malý školský zákon, jehož platnost se vztahovala na celé území republiky.

1/ zavedl osmiletou školní docházku pro celou republiku

2/ zrušil úlevy ve školní docházce

3/ snížil počty žáků ve třídě na jednotřídní škole 65 žáků, na ostatních školách 75 žáků (od školního roku 1932 -1933 byl počet žáků ve třídě snížen na 50)

4/ zavedl koedukaci na všech stupních škol

5/ uznal rovnost učitelů a učitelek před zákonem.

Zaváděl nové učební předměty: občanskou nauku a výchovu, ruční práce pro hochy a nauku o domácím hospodářství pro dívky. Rodiče měli právo odhlásit své dítě z vyučování náboženství.

Existovaly nadále 2 typy škol: osmiletá obecná škola a tříletá měšťanská škola (doplněná někdy čtvrtým ročníkem s dobrovolnou docházkou) navazující na pětiletou školu obecnou. Školy smíšené se dělily na chlapecké a dívčí, pokud počet tříd byl vyšší než 6.

Jelikož tento zákon nepřikročil k řešení základních otázek, zůstal až do roku 1948 v podstatě jediným komplexním zákonným podkladem v našem školství Říšský zákon z roku 1869., Učitelé nazvaly Malý školský zákon pro jeho nedokonalost školským zmetkem. „³⁰

Učební osnovy pro obecné školy z roku 1933 a pro měšťanské školy z roku 1923 vyzvedávaly cíl poskytnout žákům především nejnutnější vědomosti, dovednosti a návyky, a tak je připravit pro praktický život dělníka a rolníka.

Roku 1935 byl po dlouhých průtazích přijat zákon o obvodních měšťanských školách, v němž byla úhrada věcných nákladů na měšťanskou školu rozvržena na všechny obce

určeného obvodu. Do té doby potřebné úhrady nesla školská obec.³¹

V ý v o j š k o l s t v í o d r o k u 1938 d o r o k u 1945 .

V době okupace českých zemí fašistickým Německem dochází v systému školství k velkým změnám vyplývajícím z tehdejší situace. Nacistické represe zasáhly postupně celé české školství.

Na měšťanské školy, které se staly výběrovými, smělo být přijato pouze 35% dětí, ostatní byly nuceny plnit povinnou školní docházku na obecných školách. Obecná i měšťanská škola byly přeměněny podle německého vzoru tak, že obecná škola se stala čtyřletou a měšťanská škola (nazývaná školou hlavní - - Hauptschule) výběrovou.

Na všech školách byl zvyšován počet hodin německého jazyka, některé předměty byly zčásti nebo zcela vyučovány německy. Byl zvýšen tlak na propadání žáků, kteří byli nuceni odcházet do „praktického života”.³²

Řada škol byla vystěhována do nevyhovujících budov a původní budovy sloužily vojenským účelům nebo byly přiděleny stále novým otevíraným německým školám. Okupanti ničili a vykrádali školní knihovny a sbírky, školní zařízení. Velké množství pokrokových učitelů bylo vězněno, posíláno na nucené práce do koncentračních táborů.³³

V ý v o j š k o l s t v í o d r o k u 1945 d o s o u č a s n o s t i .

Dne 5. dubna 1945 byl vyhlášen Košický vládní program, který v kapitole XV. Vytyčil úkoly demokratizace výchovy a vzdělání. Bylo rozhodnuto provést očistu škol a všech kulturních institucí od fašistů, zrádců a kolaborantů.., Všechna nacistická nařízení v oblasti školství a kultury byla s okamžitou platností zrušena, všechny německé školy až do vyřešení německé otázky uzavřeny.”³⁴

Na I. celostátním sjezdu učitelů v červenci 1945 byly předneseny požadavky pokrokového učitelstva: zřízení jednotné školy, zavedení vysokoškolského vzdělání učitelů a obnovení Výzkumného ústavu pedagogického.³⁵

Školským zákonem z roku 1948 byla vytvořena jednotná státní školská soustava, do které byly začleněny všechny druhy škol (s výjimkou škol vysokých). Škola byla rozdělena na 3 stupně:

I. stupeň - škola národní (1.- 5. postupný ročník)

II. stupeň - škola střední (6.- 9. postupný ročník)

III. stupeň - školy povinné a výběrové

Dětem od 3 do 6 let byly určeny školy mateřské, které byly také součástí této soustavy škol.³⁶

Podle Zákona o školské soustavě a vzdělání učitelů z roku 1953 bylo všeobecné vzdělání poskytováno na osmileté střední škole nebo na prvních osmi postupných ročnících jedenáctileté střední školy. Podle tohoto zákona povinnost školní docházky

trvala 8 let. Zákon nově upravil i odborné školy, školy pro mládež vyžadující zvláštní péči a učitelské vzdělání.³⁷

Československé školství v letech 1960 až 1976 bylo založeno na ustanoveních zákona o soustavě výchovy a vzdělání v ČSSR, který byl přijat 15. prosince 1960. Podle tohoto zákona tvoří školy a výchovná zařízení jednotnou školskou soustavu, ve které na sebe jednotlivé stupně a druhy škol plynule navazují. Dětem do 6 let se dostávalo výchovy v jeslích a mateřských školách, veškerá mládež ve věku od 6 do 15 let získávala základní vzdělání na základní devítileté škole, popřípadě v příslušných ročnících škol pro mládež vyžadující zvláštní péči nebo škol hudebních a tanečních. Na základní devítiletou školu navazují školy poskytující střední a vyšší vzdělání.³⁸

V roce 1976 byl publikován "Projekt dalšího rozvoje československé výchovně vzdělávací soustavy". Postupný přechod na nový vzdělávací systém probíhal v letech 1978 - 1984. V roce 1984 byl v platnost uveden zákon o soustavě základních a středních škol v ČSSR. V této etapě se základní školství dělí na:

- I. stupeň - 1. až 4. ročník základní školy
- II. stupeň - 5. až 8. ročník základní školy.³⁹

V listopadu r.1989 a v letech následujících došlo na území naší vlasti k zásadním politickým změnám. Ve školství byla zahájena široce zaměřená diskuse s cílem koncipovat nový moderní systém vzdělávání a výchovy.

Počátkem roku 1990 byla přijata zákonná úprava školského systému, která jednak odstranila monopol státu na školu a dále

změnila některá ustanovení stávajícího školského zákona (délka povinné školní docházky, možnost zřizování víceletých gymnázií ap.). Jde o zákon ze 3. května 1990, kterým se mění a doplňuje zákon z roku 1984, o soustavě základních a středních škol. Po přijetí uvedené novely školského zákona postupně dochází i k vydání nové pedagogické dokumentace, která je charakteristická větší variabilitou obsahu a dává možnost využití alternativních postupů ve vyučování.⁴⁰

V roce 1996 vyhlásil předseda poslanecké sněmovny úplné znění zákona č.29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon) se změnami a doplňky provedenými zákonem č. 171/1990 Sb., zákonem č.522/1990 Sb., zákonem č.134/1993 Sb., zákonem č.190/1993 Sb., zákonem č.256/1994 Sb., a zákonem č.138/1995 Sb. Dle tohoto zákona jsou součástí výchovně vzdělávací soustavy: základní školy, základní umělecké školy, učiliště, střední školy, speciální školy a vyšší odborné školy. Z toho základní škola má devět ročníků a člení se na:

I. stupeň - 1. - 5. ročník

II. stupeň - 6. - 9. ročník.⁴¹

Dne 24. září 2004 vychází školský zákon č.561 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, se změnami a doplňky provedenými zákonem č.562 a zákonem č.563, jejíž důležitou součástí je vypracování rámcových vzdělávacích programů a školních vzdělávacích programů. Tento zákon nabyl účinnosti dne 1.ledna 2005.⁴²

IV. K O N I C E

A. S t r u č n á c h a r a k t e r i s t i k a o b l a s t i .

Konice patří k nejstarším osadám v okolí a je jediným městem na Dražanské vrchovině. V Dražanské vrchovině lze oddělit na jihozápadě Moravský kras a Adamovskou vrchovinu. Zbytek se nazývá Konická vrchovina. Konice leží v údolí říčky Romže, po jejích obou stranách. Nadmořská výška u nádraží je 433 metrů nad mořem.⁴³

Dříve patřila Konice do okresu litovelského, od roku 1960 patří do okresu prostějovského. Také bývala sídlem soudního okresu, k němuž náleželo 63 obcí a osad. Roku 1970 byla Konice povýšena na město.

„Jméno Konice má asi od stáří pro koně, které sluly dřív konice. Za starých časů procházela tudy obchodní cesta z Olomouce do Čech (tzv. Trstenická stezka).

Konice je rodu ženského, jednotného čísla. Ta Konice. Poprvé je jmenována jako městečko s tvrzí roku 1351. Ve znaku měla Konice vyskakujícího jelena a znak pánů Švábenských (viz. Příloha č. 12.B - Pečetí obcí).“⁴⁴

První listinná zmínka o Konici děje se v roce 1200 v darovací listině markraběte Vladislava klášteru Hradiště.⁴⁵

Nová doba začala pro Konici a okolí kolem 13. století, kdy z rozsáhlého zeměpanského majetku v tomto kraji bylo vyděleno

Konicko a bylo dáno Adamovi z Choliny jako náhrada za Zábřežsko, králem Václavem II. Bylo to roku 1299. Král Václav III. Dne 3.2.1305 tuto změnu potvrdil. Také král Jan Lucemburský roku 1316. Po Adamově smrti dne 17.6.1327 se stali majiteli městečka a tvrze jeho synové Adam a Jan. Podobně i synové Adama, který zemřel roku 1365, hospodařili odděleně. Jan byl roku 1373 zavražděn a Sulík, sídlící v Konici roku 1379, vyměnil Konicko za Hrubčice na Hané, a to s bratry Kropáčovými z Holštejna.⁴⁶

Rod pánů z Holštejna vlastnil Konici jen krátkou dobu, neboť již roku 1386 prodal Štěpán z Holštejna, jinak z Vartnova, panství pánu Ctiborovi z Cimburka.⁴⁷ Bohužel, ani tento mocný rod nevládl Konici dlouho. Cimburkové prodali roku 1434 Konici s příslušenstvím bratřím Švábenickým.

Novým majitelem Konice se stal tedy rod pánů ze Švábenic, kteří se již od prvního roku psali „z Konice“ a jejich větev označována jako „páni Koničtí ze Švábenic“. V Konici seděl tento rod 220 let. Z uvedeného období se v Konici zachovalo několik cenných památek, a to v kostele, který byl vystavěn na místě starého a to roku 1556.⁴⁸

Konice v 15. století nabyla svůj ještě větší význam tím, že měla právo hrdelní, k němuž patřily kromě městečka ještě okolní vesnice. Roku 1446 přijali Koničtí za své právní otce Olomoučany. Byla o tom vydána pergamenová listina psaná česky s pečeti městečka.⁴⁹

V době pánů z Konice a Švábenic dáno roku 1491 městečku Konici privilegium tržní, a to králem Vladislavem

Jagelonským.⁵⁰ Udělení výročního trhu přineslo založení nové části města s náměstím a novým hřbitovem. V té době, oním základem, který v kraji trval, byl prostý poddaný lid. Šlechtické rody přicházely a odcházely, někdy se střídaly velmi rychle, sledovaly hlavně obohacení, moc a povýšenecký způsob života, mnohdy i boje a války. Hlavním zdrojem živobytí poddaných byla zemědělská půda, chov dobytka, lesy.⁵¹

Roku 1618 má Konice tvrz z kamene a dřeva, pivovar se sladírnou, dva dvory, čtyři zahrady, panský mlýn, šest rybníků a dva kostely.

Do osudu městečka a jeho lidu zasáhly, jako v celé zemi, dvě velké události: povstání protestantských stavů proti císaři (1618 - 1621) a válka třicetiletá (1618 - 1648). Nezdařeného odboje proti císaři se zúčastnili i oba Švábenští.

V městečku Konice byly způsobeny velké škody vpádem Švédů. V důsledku vleklých nepokojů mnohé usedlosti upadaly a pustly, nastalo vylidňování a ochromení obchodu a živností.⁵²

Roku 1655 poslední z rodu Švábenských Jana Kateřina prodala panství konické svému manželovi Melicharu Ledenickému z Ledenic. Chátrající panství šlo „z ruky do ruky“, následovalo několik prodejů a koupí v krátkém čase.⁵³ Roku 1677 je v Konici pouze 43 rodin.⁵⁴

Roku 1680 kupuje panství Jan Jiří Hoffmann, rytíř z Kochersberku. Po jeho smrti roku 1697 panství zdědila jeho manželka Anna Eliška Hoffmannová, rozená hraběnka z Werdenberku. Ta stále ještě zadlužené panství konické prodala roku 1699 klášteru Hradisko u Olomouce. Tehdy bylo v Konici

58 usedlostí, z nichž 8 pustých. Dluh na panství vězel ještě po prodeji panství klášteru Hradisko až do roku 1720, takže silné zadlužení trvalo čítaje od roku 1620 plných 100 let.⁵⁵

Roku 1705 byl postaven na místě bývalé tvrže dnešní zámek jako správní budova. Na ploše před zámkem byl rybník. V tomto roce byl vypuštěn a na jeho místě zřízena zahrada. Roku 1741 byl postaven chudobinec - špitál.⁵⁶

Velmi utrpěla Konice jak za války o dědictví rakouské (1741 - 1748), tak i za války sedmileté (1756 - - 1763). Pruská vojska obsadila Konicko na jaře roku 1742 a bezohledně plenila. Roku 1757 za sedmileté války prošel Konicí generál Laudon se svou armádou.⁵⁷

Roku 1784 po zrušení kláštera Hradisko u Olomouce bylo panství konické přiděleno Náboženskému fondu. Roku 1793 měla Konice 120 domů a 950 obyvatel.

Koncem 18. století má městečko zámek, věznici, pivovar, myslivnu, palírnu, hájovnu u lesa Boří, dva mlýny, cihelnu, tři rybníky a rozsáhlé lesy. V průběhu 18. století tedy Konice hodně vzrostla. Má 174 domů a 1103 obyvatel.

Roku 1809 Konice vyhořela. Shořela i radnice a s ní cenný obecní archiv.⁵⁸

Konické panství koupil roku 1825 brněnský továrník suken Karel Příza. Jeho rod sídlil na konickém zámku až do pozemkové reformy po druhé světové válce. Roku 1832 řádí v Konici epidemie cholery, ale také tyfus a osypky a samozřejmě i tuberkulóza.

Roku 1843 byla postavena stará škola.

Roku 1866 v krátké, ale krvavé válce Rakouska a Pruska byla obsazena Prusy i Konice. Jako důsledek války postihla městečko opět cholera. V kronice se dočteme: „Mřelo tolik lidí, že obecní rada městečka Konice usnesla se 23.července 1866, aby všechno zvonění a hudba při pohřbech na ten čas přestaly a mrtvolky aby se do kostela vůbec nenosily ”(kronika města Konice, str.42).

Roku 1889 byla zahájena v Konici železniční doprava. Důležitou událostí pro Konici je v tomto roce zbudování měšťanské školy a založení tělocvičné jednoty Sokol. Příkladem významné osobnosti na poli osvěty, byl učitel Bohumil Burian. Jeho medailon v charakteristice Konicka úmyslně, abych poukázala na význam učitelstva pro rozvoj regionu.

B o h u m i l B u r i a n (viz. Příloha č. 11)

Narodil se dne 4. srpna 1875 v Ochozi u Konice, kde byl jeho otec František řídícím učitelem. V roce 1886 vychodil obecnou školu ve Hvozdečku u Bouzova, pak vystudoval nižší gymnasium v Rychnově n. Kn. a učitelský ústav v Brně. Po maturitě byl v roce 1894 ustanoven podučitelem na trojtřídní obecné škole v Bouzově a roku 1895 nejprve výpomocným a pak zatímním učitelem na měšťanských školách v Přerově. Roku 1900 se stal definitivním učitelem na měšťanské škole v Konici a v roce 1924 byl jmenován ředitelem této školy. Roku 1935 odešel po čtyřicetileté školské službě na zasloužený odpočinek.

Své poslání učitelské plnil Burian vždy poctivě a svědomitě, byl znamenitý a všeobecně vážený pedagog a odchoval národu

řadu zdatných občanů, kteří budou vždy naň vzpomínat s oddanou úctou a s upřímnou láskou.

Vedle své horlivé činnosti ve škole všecken volný čas věnoval Burian po celý život vlastivědě a studiu historickému. Napsal přemnoho vlastivědných článků, které publikoval v různých časopisech a v místním tisku. Zmínky zasluhují zvláště tato jeho pojednání: " K dějinám obce Pěnčína. Příspěvek k dějinám selským II. pol. 17. a I. pol. 18. století " (Selská stráž 1919, č. 34, 38 a 41). " O vývoji školství okresu konického " (nedokončené pojednání ve Věstníku okresu litovelského). " Místopis soudního okresu konického " (Vlastivěda stř. a sev. Moravy II. 2). " Panství laškovské v letech 1672 až 1745. Příspěvek k agrárním dějinám " (ČVSMO 1925, 35-48). " Z vypravování starého kantora. Obrázek Konice pře sto lety. " (Litovelský kraj 1939, č. 51 a 52, 1940, číslo 1-6).

Výsledek svého nadšeného a horlivého bádání shrnul Burian ve svém místopisném a historickém díle " Konický okres " (Vlastivěda moravská 1939), na kterém pracoval po řadu let z vroucí lásky k rodnému kraji a v němž svědomitě a podrobně vypsál dějiny Konicka a zachytil jasný obraz kraje po všech stránkách. Toto dílo zůstane trvalým dokladem Burianovy poctivé práce, kterou se čestně zapsal do historie Konicka a celého litovelského okresu.

Burian byl po celý život vzorem tichého, skromného a neúnavného pracovníka vlastivědného. Moravská vlastivěda zachová jej v trvalých a vděčných vzpomínkách jako nadšeného a zasloužilého badatele a ušlechtilého člověka.

Bohumil Burian zemřel dne 17. prosince 1956 u svého syna MUDr. Jana Buriana v Olomouci v požehnaném věku 81 let. Byl pochován 20. prosince do rodinné hrobky v Konici za veliké účasti žáků, přátel a občanstva.⁵⁹

Roku 1900 byl starostou zvolen lékař dr. Ferdinand Karafiát. V tomto roce má Konice 332 domů a 2093 obyvatel. Roku 1909 byla vystavěna budova okresního soudu.

Zavraždění rakousko-uherského následníka trůnu Františka Ferdinanda roku 1914 bylo impulsem k první světové válce. V kronice města Konice se dočteme. Počet konických padlých, nezvěstných a těch, kteří podlehli útrapám války, byl 61. 28. říjen 1918 vysvobodil lid z válečných hrůz a byl současně dnem, kdy byl Národním výborem vydán 1. zákon: „ Samostatný stát československý vstoupil v život: Lide československý, vše, co podnikáš, podnikáš od tohoto okamžiku jako nový, svobodný člen velké rodiny samostatných, svobodných národů. Novými činy v těchto chvílích zahajují se nové a bohdá slavné dějiny Tvoje ” (kronika města Konice, str.68). Při oslavě prvního výročí samostatnosti našeho státu roku 1919, byla na náměstí zasazena Lípa svobody. Objevily se zde také první československé bankovky, a to tmavě modré stokoruny, dílo malíře Alfonse Muchy.

Dne 15. února 1921 proběhlo první sčítání lidu. Konice měla 374 domů, 2139 obyvatel z toho: Čechů 2128, Němců 5, cizozemců 6. V témže roce je vystavěna budova Sokolovny a započala činnost obecní spořitelna v Konici. O rok později byla provedena elektrizace městečka .

Dne 13. dubna 1928 zemřel dr. František Karafiát, obvodní lékař. Byla postavena řada menších obytných domů, mnoho nových ulic a Živnostenský dům.

Roku 1936, těsně před druhou světovou válkou, byla dokončena stavba nové budovy Hospodářského družstva a byla slavnostně otevřena.

K roku 1939 se v kronice dočteme: „ V tomto roce dokončena potupa naší republiky vzdáním se samostatnosti a přijetím protektorátu Čech a Moravy (15. března) a odpadem Slovenska. Obyvatelé Konice přijali tuto ránu se zaťatými pěstmi a trpným odporem, jsouce bezmocni” (kronika města Konice, str.74). V té době bylo zabráno mnoho území v okolí Konice (viz. Příloha č. 3).

Roku 1940 mnoho lidí prchalo do zahraničí. Němci zatýkali. Každý hospodář musel odevzdávat část jednotlivých plodin (masa, mléka, vajec). Cihelna byla převzata Němcem Aloisem Mrakavou. Byla omezena osvětová činnost.

V roce 1941 teror zesiloval, ulice byly značeny dvojjazyčně, byly prováděny prohlídky. Osvětová činnost ustala, jen kurs německého jazyka zůstal. Byl rozpuštěn Sokol.

Roku 1943 vandalové chlapci a dívky z „ Hitlerjugendu ” zničili Lípu svobody na náměstí.

Roku 1944 zahynulo 12 občanů z Konice v koncentračních táborech.

Dne 29.4.1945 byly shozeny nad Konicí z letadla čtyři bomby. V této době se počala valit naším městečkem poražená německá vojska. Byl to divoký a zmatený útěk. Dne 9. května přijel

směrem od Štarnova ke Konici první tank se sovětskými a českými vojáky. Podruhé v dějinách našeho národa se splnila věštba J.A.Komenského: „ Po přejití vichřic hněvu se vláda našich věcí vrátila do našich rukou ” (kronika města Konice, str.85).

Po roce 1945 došlo k rozvoji výrobních družstev.

Roku 1948 došlo ke znárodnění továren a živností. Byl znárodněn pivovar, cihelna, mlékárna, sodovkárna a spousta soukromých závodů (živností).

Rozvoj městečka v letech 1950 - 1970 , kdy bylo postaveno mnoho rodinných domků a bytovek, si vyžádal výstavbu vodovodů, kanalizace, modernizaci obchodní sítě, úpravu místních komunikací, výstavbu obchodního domu na náměstí, čerpací stanice, požární zbrojnice.⁶⁰

V následujících letech došlo k dalšímu rozvoji města. Nejvýznamnější událostí bylo otevření nové budovy ZDŠ v roce 1976 a výstavba jeslí roku 1979.

Základní společenská změna po roce 1989 přinesla spoustu dalších nadějí a proměn. Rekonstrukci nejvýznamnějších budov v Konici, jako jsou městský úřad, zámek, domy na náměstí. Opravy komunikací, vybudování chodníků, renovace autobusového a vlakového nádraží, modernizace průmyslových budov a závodů. Tyto aspekty a vytvoření nových obchodních řetězců, měly za následek přísun pracovních sil do Konice. S příchodem dospělých, přišly i děti. A tak důležitou událostí je také rozsáhlá rekonstrukce budovy ZŠ a gymnázia města Konice, která se uskutečnila v letech 2002 - 2005.

Dnes je Konice městečkem s více než 2500 obyvateli.

B. V ý v o j   š k o l s t v í   v   K o n i c i

V ý v o j   š k o l s t v í   o d   n e j s t a r š í c h   d o b d o   r o k u   1 8 9 7

Původní konický školní okrsek zaujímal celou rozsáhlou farnost. A jestliže školní vzdělávání v samé Konici bylo udržováno jakž takž, ve vzdálených dědinách zcela vázlo. Při konickém kostele byla farní škola, o níž jsou prvé zprávy v matrice z roku 1632.

Velkým pokrokem v tomto směru bylo za císaře Josefa II. (1780 - 1790) zřizování farností a farních škol.

Vyučování kolem roku 1780 bývalo velmi primitivní, bez pomůcek. Psávalo se brkem a duběnkovým inkoustem, který byl vyráběn doma. Jinak se používalo „olůvek“. Při vyučování se dle „vůle svrchu“ používalo hlavně němčiny. Děti psaly kurentem a učily se „ajmolanz“ (ein mal eins - násobilka). Škola byla pod duchovním dohledem.

Zřízením několika nových farností či lokálií se konická farnost sice zmenšila, ale přesto zůstávala po stránce školní od konické školy nezvládnutelná. Uznala to příslušná komise, která se sešla v Konici 27. září 1788 pod vedením krajského komisaře pro školní záležitosti Antonína Schulze a která stanovila: Vedle jediné konické školy jsou potřebné ještě poboční školy (filiální):

a) v Křemenci nebo Veselé pro Křemenec, Veselou, Runářov a Čunín

b) v Nové Dědině pro Novou Dědinu, Zavadilu, Slavíkov a Štarnov

c) v Ochozi pro Ochoz, Střelnou, Klužínek a Budětsko.

U konické školy tedy zůstávaly jen dvě osady: Březsko a Michnov.⁶¹

Jelikož se od roku 1832 počet žáků opět velmi množil, byl pro vyučování pronajat ještě domek č. 244 (viz. Příloha č.4). Roku 1838 hrozila původní školní budova sesutím, proto Příza propůjčil ve svém dvoře tři světnice: největší pro 2. třídu, menší pro 1. třídu a nejmenší jako příbytek pro učitele. Čtvrtý podučitel bydlel ve starém stavení, kde se vyučovalo do roku 1844.

Roku 1842 se jednalo o stavbě nové školy v blízkosti kostela. Již 29. srpna 1842 byl položen základní kámen. Velkou událostí bylo v letech 1843 - 1844 zbudování nové školní budovy. Dne 4. listopadu 1844, za víření trub a bubnů, bylo slavné posvěcení tohoto nového školního domu (dnešní „stará škola“). Proslov měl školdozorce okrsku opatovického a skřípovský farář Josef Feigerle.

V nové budově byla v přízemí jedna učírna a byt pro učitele, nahoře učírna a byt pro učitele. Vyučovalo se však jen ve dvou učírnách, protože třetí učírna zůstala nedokončená: chyběla podlaha, kamna, zimní okna, celé vnitřní zařízení a také nebylo peněz na placení dalšího učitele.

Tedy ani nová školní budova v Konici nevyřešila podmínky příznivé pro výuku mládeže. Nestačily jednak učírny a také učební pomůcky.

Výsledky namáhavého vyučování však byly slabé a úzké, neboť zdeptaný lid, odkázaný na těžkou manuální práci, jednak nemohl dětem dopřát čas na učení, bylo třeba od dětství pracovat a jednak nedocenil význam vzdělání. Tak bylo ještě hodně těch, kteří neznali číst a psát. Také bylo poskrovnu těch, kteří odcházeli na studia. Pokud šli, bylo to většinou z rodičů učitelských, a to opět na učitele nebo kněze. Ostatně ani konická fara neměla v té době knihovnu, ale pouze jednu knihu: dvousvazkovou sbírku latinských kázání z roku 1712.⁶²

Také za deset let, roku 1866, byl stav školy ještě na nedostatečné úrovni, ač se hodně změnilo k lepšímu, např. zřízení ovocné školky a nedělní opakovací školy.

Ve školním roce 1866/67 byl tento stav:

Počet žáků: ve škole všední 140 chlapců, 153 děvčat = 293

ve škole nedělní 74 chlapců, 68 děvčat = 142

V té době již fungovala školní knihovna, která měla 108 svazků. I v nastávajících letech byly poměry školství na Konicku neblahé.

Škola v Konici byla od 1.1.1873 rozšířena na čtyřtřídní a od 7.10.1878 na pětitřídní. Pátá třída byla umístěna do pivovaru, od roku 1881 do prvního poschodí radnice. Tedy nedostatek učeben se začal jevit opět v silné míře, kritický. Tento stav trval až do roku 1896. Kritická byla i hospodářská situace učitelů. Mnohdy velmi trpěli.

Roku 1912 se na celé Moravě vyhrotily učitelské požadavky za úpravu platů a za uznání 35 leté služební doby. Mezi prvními učitelskými jednotami, které pozvedly hlas, byla i jednota konická. Na valné hromadě 9.10.1912 v Konici vydala prohlášení,

že tíseň v učitelských rodinách dostoupila už vrcholu a že učitelstvo nestrpí již dalších průtahů se svou ohroženou existencí.⁶³

V ý v o j   š k o l s t v í   o d   r o k u   1 8 9 7 d o   r o k u   1 9 3 8

Velkou událostí pro rozvoj školství bylo zřízení měšťanské školy chlapecké v Konici. Povolení zřídit v Konici měšťanskou školu bylo dáno výnosem zemské školní rady v Brně č. 5369 z 15.6.1897. Následujícího roku přikročila Konice ke stavbě školní budovy, pro kterou bylo vyhrazeno místo bývalého obecního domu č.28, jenž byl zbourán. Školu stavěl prostějovský stavitel Venclík nákladem 21.427 zl. 17 kr(viz. Příloha č. 5).

Slavnostní otevření se konalo v neděli 1. října 1899 za krásného počasí, za střelby a zvuků hmoždířů, s průvodem, oslavnými řečmi a zpěvu učitelského sboru. Téhož roku bylo zahájeno vyučování. Zajímavé bylo v té době klasifikování žáků (Příloha č. 6). Ředitel byl vybrán na základě konkursu a stal se jím Heřman Polák, učitel na měšťanské škole v Kojetíně.

Školu navštěvovala nejen mládež z Konice, ale i z těchto míst: Budětsko, Nová Dědina, Křemenec, Čunín, Štarnov, Vojtěchov, Hvozd, Luká, Klužínek, Polomí, Hačky, Bohuslavice, Raková, Rakůvka, Ochoz, Stražisko, Maleny, Jednov, Šubířov, Chobyně, Dzbel, Jesenec, Ladín, Březsko, Ponikev, Ludmírov, Dětkovice, Kladky, Otročkov i Jevíčko.

Místnosti školy však opět nestačily a budova velmi trpěla, zvláště v zimě. Nejvíce tělocvična, kterou používala obecná škola a Sokol.

V budově také vyučovala Živnostenská škola pokračovací. Byla při měšťanské škole zřízena roku 1900. Tehdy měla čtyři třídy. Byla sedmiměsíční o 2 ročnících.

Roku 1901 byl při měšťanské škole zřízen zimní pokračovací hospodářský kurs.⁶⁴

Od 1.12.1910 byla s měšťanskou školou spojena rovněž obecná škola v Konici a správu obou ústavů vykonával ředitel měšťanské školy.

Roku 1921 byl zimní pokračovací hospodářský kurs změněn na Lidovou hospodářskou školu.

Hospodářský spolek okresu konického přičiňoval se o zřízení této školy už před světovou válkou. Ale teprve po válce podařilo se snaze uvedeného spolku, že škola byla povolena moravským zemským výborem za souhlasu ministerstva školství. Ve školním roce 1922/23 byla škola prozatímně umístěna v budově okresního silničního výboru ve Vrchlického ulici. Vyučování bylo zahájeno 16. listopadu 1922 za přítomnosti referenta hospodářského školství na Moravě, vrchního zemského rady Dr. Kadlece. Prvním ředitelem školy byl jmenován odborný učitel hospodářské školy v Prostějově Karel Haška.

O postavení nové budovy staralo se kuratorium s předsedou Antonínem Jedličkou ze Hvozda. S novostavbou bylo započato 5. května 1923. Slavnostní otevření školy se konalo 28. září 1924. Náklad na novostavbu školy byl 700.000 Kč. Při škole byla

zřízena vzorná ovocnářská školka, což mělo pro zvelebení ovocnářství v celém okrese velký význam. Škola se stala střediskem hospodářského pokroku celého kraje (viz. Příloha č. 7).

Na základě výnosu ZŠR v Brně č. 66353/23 z 21.12.1923 byla obecná škola od měšťanské odloučena a osamostatněna. Počátkem školního roku 1924/25 odešel Heřman Polák do výslužby a na jeho místo nastoupil Bohumil Burian, ten vedl školu až do roku 1935.

Roku 1931 byla ze Živnostenské školy pokračovací vyčleněna celoročnídvouletá odborná škola pokračovací, pro učně a učnice živností oděvních. V roce 1934 byla pozměněna ze sedmiměsíční na celoroční.⁶⁵

V ý v o j   š k o l s t v í   o d   r o k u   1 9 3 8 d o   r o k u   1 9 4 5

V roce 1938 za ředitele měšťanské školy Bohuslava Mrákavy se nově utvořil obvod školního újezdu a spadaly do něj obce Konice, Březsko, Budětsko, Čunín, Dzbel, Jesenec, Křemenec, Ladín, Ochoz, Ponikev a Štarnov.

Za druhé světové války byl na ředitelské místo dosazen okupačními úřady Karel Schmidtmayer.

Na všech školách byla hlavním vyučovacím jazykem němčina. Učitelé byli nuceni chodit do kursů německého jazyka a vykonávat z jazyka zkoušky. Většina učebnic na českých školách byla zakázána. Bylo nařízeno odstranit bustu

T.G.Masaryka i desku hlásající proroctví J. A. Komenského z vestibulu obecné školy. Školy musely být označeny německými nápisy.

V budově měšťanské školy byla umístěna německá obecní škola. Z budovy byla odstraněna mramorová deska se jmény padlých vojáků za I. světové války.

Živnostenská škola byla nouzově umístěna v hospodářské škole. V budově školy na Příhonech byla ubytována vojska.

V roce 1945 byl nacisty popraven ve Vratislavi bývalý ředitel měšťanské školy Bohuslav Mrákava. Byl obviněn z velezrady.

Docházka žactva byla velmi nepravidelná, zvláště v posledních letech války. Vyučování bylo koncem války úplně přerušeno a v budově školy byl zřízen lazaret. Vyučování bylo zahájeno 28. května 1945 a 15. června 1945 byl stanoven ředitelem měšťanské školy Vilém Klemsa.

V ý v o j   š k o l s t v í   o d   r o k u   1 9 4 5 d o   s o u č a s n o s t i

Největší problémy se školami však čekaly na město Konici po druhé světové válce. Po osvobození s návratem zabraného území, změnil se i školní újezd, do kterého nyní patřily obce: Konice, Březsko, Budětsko, Čunín, Dzbel, Jesenec, Klužínek, Křemenec, Ladín, Ponikev, Runářov a Štarnov.

Ve školním roce 1947/48 měla obecná škola čtyři třídy. Celkem bylo zapsáno 132 žáků. Všechny učebny byly umístěny v budově obecné školy. Ta byla v roce 1948 přejmenována na Národní školu.

Na měšťanské škole bylo zapsáno celkem 266 žáků. Škola měla 6 postupných tříd, s pobočkami 8 tříd. V hlavní budově byly umístěny 4 třídy, v budově radnice 2 třídy a na Příhonech také 2 třídy.

Dne 21. dubna 1948 odhlasovalo Národní shromáždění zákon o jednotné škole, jehož iniciátorem byl ministr školství Zdeněk Nejedlý. Tímto významným zákonem změnila se měšťanská škola v Konici na střední školu, povinnou pro všechno žactvo od 11 do 15 let. Proto se 1. září tohoto roku uskutečnil dávný sen našich pedagogů – jednotná škola. Platí slova velkého učitele J. A. Komenského: „Nejen děti bohatých a vznešených lidí, nýbrž všechny stejně“. Národní škola byla v tomto roce čtyřtřídní. Ředitelem Národní školy byl František Spurný. Na celé škole bylo zapsáno 138 žáků. Na střední škole bylo 8 tříd se 308 žáky. Ředitelem byl Vilém Klemsa. O hlavních prázdninách bylo zařízeno v budově střední školy rozhlasové zařízení do všech tříd.⁶⁶

V roce 1949 měla Národní škola 5 tříd, z toho byly 4 umístěny v budově školy, 1 třída na radnici. Školu navštěvovalo 158 žáků. Střední škola měla 8 tříd, navštěvovalo ji 286 žáků. Třídy byly umístěny v hlavní budově, 2 třídy v obecní spořitelně a 2 v budově na Příhonech.

Dne 18. dubna 1950 byl na střední škole založen pionýrský oddíl. Střední škola měla 9 tříd a 307 žáků. Národní škola měla 5 tříd a 162 žáků.

V roce 1953 byla Národní a střední škola sloučena v osmiletou střední školu. Škola měla celkem 13 tříd se 451 žáky. Ředitelem školy byl Vilém Klemsa a zástupce Josef Vybíral. V roce 1956 byla v budově osmileté střední školy umístěna hudební škola.

V roce 1957 se ředitelem stal Josef Vybíral.

Dne 1. září 1958 byla otevřena zemědělská učňovská škola. Měla 2 ročníky a třídy byly umístěny v budově zámku. Hudební škola se též přestěhovala do zámku.

Ve školním roce 1960/61 měla zdejší základní devítiletá škola 9 postupných tříd s pobočkami. Třídy byly umístěny v hlavní budově na náměstí, na Příhonech, ve staré budově a dílna v zámku. Bylo zapsáno 517 žáků.

V letech 1962 – 1966 bylo na škole 9 postupných ročníků s pobočkami a přibližně stejný počet žáků jako v předcházejícím roce. Byla zrušena čtvrtletní klasifikace, takže žáci byli klasifikováni jen v pololetí a na konci školního roku. Značná část žáků pracovala v pionýrských kroužcích. Byly utvořeny tyto kroužky: technický, fotografický, modelářský, šachový a stolního tenisu. V Praze se konala III. celostátní spartakiáda, na níž cvičilo 28 žáků. Ředitelem školy byl nadále Josef Vybíral. Ve školním roce 1963/64 začali zdejší školu navštěvovat žáci 5. postupného ročníku z Březska.

V letech 1967 - 1972 počet žáků mírně poklesl, počet tříd se pohyboval mezi 17 - 20. V roce 1967 navštěvovali školu žáci 5. ročníku z Březska a 1. ročníku z Ladína. Ředitelem školy se stal Arnošt Gröpl. Od roku 1970 byl ředitelem Radoslav Břeha. Nadále pracovaly pionýrské oddíly. Na škole bylo k 30. červnu 1972 organizováno 163 pionýrů. V tomto roce se také poprvé začaly organizovat výlety jednotlivých tříd.

V březnu roku 1973 bylo započato se stavbou nové základní devítileté školy, která měla být odevzdána do užívání 1. září 1976.

„ Dnešním dnem, tj. 30. června 1976 uzavíráme nejen budovu staré školy na náměstí, ale i stránky této kroniky, která zachycuje historii školství v Konici za posledních 77 let. Na zápisech do této kroniky se podíleli tito ředitelé školy : Heřman Polák, Bohumil Burian, Bohuslav Mrákava, Karel Schmidtmayer, Vilém Klemsa, Josef Vybíral, Arnošt Gröpl a Radoslav Břeha ” (z kroniky měšťanské školy).

Slavnostní zahájení nového školního roku dne 1. září 1976 se uskutečnilo před areálem školy. Po slavnostním projevu ředitele školy byli žáci rozděleni do tříd a v doprovodu třídních učitelů se odebrali do jednotlivých učeben (viz. Příloha č. 8).

Obvod ZDŠ v Konici k 1. 9. 1976 (viz. Příloha č. 9).

Po zrušení jednotřídek v Ochozi, Runářově, Ponikvi, Jesenci, Dzbeli, Chobyni, Šubířově, 6. - 9. postupném ročníku na úplné ZDŠ v Kladkách a převedením žáků 5. - 9. postupného ročníku ZDŠ Hvozd na okres Prostějov, měla škola celkem 695 žáků, kteří byli rozděleni do 9 postupných ročníků s 2 pobočkami.

Průměrný počet žáků ve třídě se pohyboval kolem 33. Ředitelem školy byl Radoslav Břeha, zástupci ředitele Jaroslava Krčová pro 1. - 9. postupný ročník a Věra Kučerová pro celodenní výchovný systém, který byl zaveden od 1. září 1976. Výchovným poradcem byla Olga Šimková. Na škole byla školní družina a školní klub. Pionýrská skupina měla k 30. červnu 290 pionýrů, 17 oddílů a 8 instruktorů.

Hlavním úkolem celodenního výchovného systému bylo zapojit co nejvíce žáků do zájmových kroužků, aby vhodně využili volný čas. Dobře pracovala i žakovská samospráva. Konaly se výlety a exkurze.

V letech 1977 - 1987 došlo k těmto změnám. Byla provedena kolaudace skleníku a jazykové učebny, rekonstrukce hřiště pro házenou a odbíjenou. Vzhledem k zvyšujícímu se počtu žáků bylo třeba umístit kmenové třídy do odborných učeben chemie, přírodopisu a výtvarné výchovy. V rámci celodenního výchovného systému byly zřízeny konzultační hodiny. V roce 1982/83 se novou ředitelkou školy stala Jaroslava Krčová. V témže roce byla vybudována odborná učebna hudební výchovy a prostor čítárny. Zástupcem se stal Josef Hajkr. Pionýrská organizace uskutečnila 3 putovní tábory na vlastní základně v Milkově. Dále fungovala ŠD, ŠK, PO SSM, žakovská samospráva a zájmové útvary. Možnosti vhodného využití dětí ve volném čase se zvýšily dobudováním dobrodružného hřiště jako jediného v Jihomoravském kraji. Žáci se účastnili různých soutěží a měli velice dobré výsledky.

V roce 1986/87 se stala novou výchovnou poradkyní Miloslava Pečová.

V roce 1988/89 se stal ředitelem školy Josef Hajkr. Zástupci byli Věra Grygová, Ladislav Peč a Věra Kučerová.

K 1.4.1990 byl jmenován novým ředitelem Jaromír Schön. Toto jmenování vyplynulo z konkursního řízení a z voleb, kterých se zúčastnili pedagogičtí pracovníci a správní zaměstnanci školy.

Na listopadovou revoluci reagovala většina pedagogických i správních zaměstnanců. Generální stávky se zúčastnilo 27 zaměstnanců školy.

Dále pracovaly na škole zájmové kroužky, ŠD a ŠK.

V roce 1991/92 ZŠ tvořil: 1. stupeň - 4. ročníky

II. stupeň - 5. ročníků.

Škola měla v tomto roce 727 žáků.

Dne 27.8.1992 schválilo zastupitelstvo města Konice záměr zřídit gymnázium. Přijalo alternativu příspěvkové organizace, v níž bude gymnázium a ZŠ tvořit celek řízený jedním ředitelem.

Město Konice se obrátilo dne 28.8.1992 na MŠMT ČR s žádostí o souhlas se zřízením gymnázia a jeho zařazením do sítě škol k 1.9.1993. K uvedené žádosti se MŠMT ČR vyjádřilo dne 15.10.1992 pozitivně.

Na základě konkursního řízení jmenoval starosta města ředitelem ZŠ a gymnázia města Konice Jaromíra Schöna.

Ve schvalovacím řízení a při propagaci školy sehrál významnou roli „Projekt gymnázia města Konice“.

V přijímacím řízení bylo přijato ke studiu ve školním roce 1993/94 celkem 116 studentů do 4 ročníků (vždy po 1 třídě).

Gymnázium bylo slavnostně otevřeno 1.9.1993 v sále konického zámku shromážděním, kterého se zúčastnili studenti, jejich rodiče, pedagogové, představitelé města i okolních obcí a zástupci školského úřadu. Projev zahájil ředitel školy „... zahajují slavnostní shromáždění, které otvírá pomyslné brány první střední školy našeho regionu ...” (ze školní kroniky).

Základní školu tvořil: I. stupeň - 11 tříd

II. stupeň - 16 tříd

gymnázium - 4 třídy.

ZŠ a gymnázium měla celkem 31 tříd a 724 žáků. Zástupkyní pro gymnázium se stala Jiřina Bečvářová. Dále pracovala ŠD a ŠK. Vedoucí vychovatelkou ŠD byla Libuše Šlézarová.

Pro nedostatek místa v hlavní budově byl přesunut 3. a 4. ročník do budovy na Příhonech.

Dalším důležitým mezníkem pro školství ZŠ a gymnázia města Konice bylo přidělení a schválení státní dotace ve výši 110 000 000 milionů korun na rekonstrukci budovy, vybudování nástavby pro rozšíření 1. stupně, vybavení učeben a výstavbu nového sportovního hřiště v areálu školy. V průběhu tří let od roku 2002 do roku 2005 získala škola nový vzhled a děti krásný dárek (Příloha č. 10). Do nástavby v hlavní budově se vrátil 3. a 4. ročník z Příhon. Takže 1. stupeň byl opět pohromadě.

V současné době tvoří školské zařízení tyto jednotlivé složky : 1. a 2. stupeň ZŠ, nižší a vyšší gymnázium, školní družina a školní klub, školní stravovna a oblast správních zaměstnanců. Další organizační jednotky, které jsou významné pro zdárný chod školy jsou . Sdružení přátel školy, které zajišťuje bezprostřední kontakt mezi pedagogickými pracovníky a rodiči a z příspěvků rodičů a přátel školy finančně podporuje nejrůznější aktivity. Rada školy, jejíž činnost plyne ze zákona a jejím hlavním smyslem je kontrola hospodaření školy a její činnosti, vyjadřovat se však také může ke koncepčním záměrům školy i ke jmenování či odvolání ředitele školy. Obecně prospěšná společnost, která podporuje různé aktivity školy a zajišťuje přes sponzory finanční příspěvky na náročnější akce. Díky tomu se podařilo zabezpečit desítkám studijní pobyt v Anglii či Německu. Žákovská samospráva a studentský parlament vytvářejí prostor pro kritické i podnětné připomínky žáků a studentů.

ZŠ tvoří 22 tříd s 568 žáky, gymnázium 7 tříd se 197 studenty. Škola s celkem 29 třídami a 765 žáky patří k největším školským zařízením v regionu. Na škole pracuje 70 pracovníků, z toho je 42 učitelů, 5 vychovatelů, zbytek tvoří správní zaměstnanci a kuchařky.

Vedení školy v roce 2005

- Mgr. Jaromír Schon, ředitel školy
- Mgr. Věra Grygová, zástupkyně pro 2. stupeň a gymnázium
- Mgr. Květoslava Coufalová, zástupkyně pro 1. stupeň
- Mgr. Helena Škrabalová, výchovná poradkyně

Do současné doby se struktura školy nezměnila.⁶⁷

V. ŠKOLNÍ OBVOD KONICE

/ jednotlivé obce a osady /

Konice a okolí reprezentuje celkem 27 obcí. Jejich charakteristika je uvedena úmyslně, aby bylo možno porozumět tomu, proč jsou ke Konici přiškoleny.

BŘEZSKO

Obec leží v mírném údolí Kladečsko vrchoviny v nadmořské výšce 508 metrů, u kříže 520 metrů. Od Konice vzdálena 2,5 km. První písemná zpráva o Březsku je z roku 1351. Tehdy byli majiteli této vsi bratři Adam a Jan z Konice. Březsko tehdy patřilo k panství konickému. Od roku 1619 náleželo k panství jeseneckému.

Jméno dostala ves od březového lesa, od březových stromů, které v těch místech rostly. Přípona „-sko“ znamená, že Březsko bylo kdysi obcí pustou. Roku 1351 mělo jméno Brzisc. Název Březko od roku 1846 a Březsko až od roku 1921. Říkáme: to Březsko.

Na obecní pečeti z roku 1826 je běžící kůň (viz. Příloha č. 12.C - Pečeti obcí).

V roce 1834 mělo Březsko s Michnovem 475 obyvatel, domů 82. Dnes má Březsko 222 obyvatel a 74 domů.⁶⁸

Obec Březsko byla přiškolená k farní škole konické. Roku 1819 chodil z Konice učitelský pomocník. Teprve roku 1868 byl koupen pro školu domek v Michnově za 1980 zl.. Občané chtějíce

si postavit školu, zavázali se ve spolek složiti: usedlí po 10 zl., domkaři po 5 zl. a hofeři uvolili se dáti po 2 zl. 50 kr.. Stavba byla provedena roku 1868 a osada byla vyškolená roku 1869. Prvním učitelem byl Jan Pillich.⁶⁹ V roce 1893 byla provedena přístavba školní budovy a ve školním roce 1893/94 byla škola rozšířena na dvojtřídní. V té podobě zůstala až do roku 1945, kdy byla redukována na jednotřídní. Škola v obci byla zrušena roku 1974 a žáci byli převedeni do Základní školy v Konici.⁷⁰

BUDĚTSKO

Obec leží na planině v nadmořské výšce 430 metrů. Protéká jí potůček, který se ve Žlebě vlévá do říčky Pilavky.

Vesničku poprvé uvádějí doklady z roku 1378. Tehdy patřila k panství konickému. Koničtí páni odevzdali Budětsko klášteru sv. Kateřiny v Olomouci, ten je prodal roku 1382 Ctiboru z Cimburka, od kterého tuto obec koupil roku 1384 augustiánský klášter v Lanškrouně. Za husitských válek v 15. století byla ves vypálena a zpustla. Změnila ještě několikrát majitele, nakonec patřila k panství laškovskému.

Jméno dostala obec od osobního jména Buďata, byla to ves lidí Buďatových. Když po zpusťování byla znovu obydlena, dostalo příponu „-sko“. Tak se označovali osady dříve zpustlé.

Ve znaku měla obec dub s větví. Vrchní část stromu byla ulomena a v kmeni zařata sekyra (viz. Příloha č. 12.C - Pečeti obcí).

Obec vždy patřila do konické farnosti.

Roku 1834 bylo v Budětsko s osadou Zavadilkou a Slavíkovem 760 obyvatel a 122 domů. Dnes má Budětsko 447 obyvatel a 130 domů. K Budětsku patří osady Slavíkov a Zavadilka.⁷¹

Budětsko bylo přiškoleno do Konice. Počátkem 19. století bylo usilováno o zřízení školy v Budětsku, kam by mohly docházet též děti z okolních vsí, rovněž přiškolených do Konice. Bylo však docíleno pouze toho, že od roku 1817 docházel do Budětska učitelský pomocník z Konice a vyučoval ve světnici

najaté v domku č. 47. V roce 1822 byla v Budětsku postavena vlastní školní budova, ale vyučování bylo stále exkurendní. Do školy v Budětsku docházely rovněž děti z Ochoze, Klužína, Nové Dědiny, Zavadily a Slavíkova. Teprve v roce 1824 se škola osamostatnila a pomocný učitel Jan Hoffman, který do té doby docházel z Konice, se stal správcem školy. Po Janu Hoffmanovi nastoupil Jiří Polák a za něho se v roce 1833 vyškolil Klužínek a v roce 1851 Nová Dědina a přiškolily se znovu do Konice. Za Antonína Rumlera se v roce 1874 vyškolil Ochoz, kde byla zřízena vlastní samostatná škola. V roce 1889 byla stará školní budova zbořena a na jejím místě započala stavba nové školní budovy. Po dobu stavby se vyučovalo v hostinci č.51. Novostavba byla slavnostně otevřena 16.3.1890 (viz. Příloha č. 13). V témže roce byla škola rozšířena na dvojtřídní. Přiškoleny byly pouze osady Slavíkov a Horní Zavadilka. Dolní Zavadilka byla přiškolená do Křemence. V roce 1909 byla škola rozšířena na trojtřídní. V roce 1941 byla opět zredukována na dvojtřídní a v této podobě zůstala až do roku 1953. Až do roku 2002 měla škola 1. - 4. ročník. V roce 2002 byla škola pro nízký počet žáků uzavřena a žáci navštěvují ZŠ v Konici.

Č U N Í N

Obec leží v mírném údolí potůčku, který pramení v lese Švábensku a vlévá se do Romže. Nadmořská výška je 379 metrů.

První historická zmínka je o vesnici v Zemských deskách z roku 1351. Tehdy patřila ves k panství konickému. Později však není v žádných dokladech uváděna a můžeme se domnívat, že zpustla. Teprve roku 1493 se objevuje v souvislosti s hradem Stražiště. U stražického panství zůstala ves do roku 1608, kdy byla spojena s konickým panstvím.

Pečetítko z roku 1727 má ve znaku radlici, na pozdějších pečetích vidíme stojící obilný snop, srp, kosu, hrábě a pluh, na pečetítku z roku 1692 je latinský nápis „Sigillum Pag.Czuninensis” a radlice, krojidlo a poříz (viz. Příloha č. 12.C - Pečetí obcí).

Jméno dostala obec od osobního jména Čuně nebo Čuňa.

Roku 1834 měl Čunín 439 obyvatel a 70 domů.⁷³

Čunín byl zprvu přiškolen do Konice. Od roku 1788 byl přiškolen do Veselé. V 19. století chodil do Čunína učitelský pomocník z Veselé a učil v soukromém domku č.44. V roce 1874 byla v Čuníně postavena školní budova, a to hned pro dvě třídy. Ve školním roce 1874/75 se Čunín vyškolil, ale škola byla pouze jednotřídní. Teprve v roce 1894 byla rozšířena na dvojtřídní. Po druhé světové válce v roce 1945 byla redukována na jednotřídní. Škola byla zrušena v roce 1976 a žáci byli převedeni na Základní školu v Konici.⁷⁴

D Ě T K O V I C E

Osada leží při silnici z Lumírova do Kladek, v nadmořské výšce 530 m.

Osada se poprvé objevuje v Zemských deskách olomouckých v roce 1567 pod názvem Nová Ves. Pravděpodobně vznikla jako ovčírna u lumírovského dvora. Dějiny měla stejné s Ludmírovem.

Jméno vzniklo od osobního jména Děd nebo Dědek . Vesnice byla vsí lidí nebo dědiců Dětkových.

Ve znaku mívala na obecní pečeti v horní části smrk, po stranách tesařskou sekyru, úhelník a ptáka (viz. Příloha č. 12.A - Pečeti obcí). Roku 1834 zde bylo 108 obyvatel a 15 domů. Nyní patří Dětkovice k Ludmírovu.

Dětkovice byly vždy přiškoleny k Ludmírovu.⁷⁵

D Z B E L

Obec leží 4 km severozápadně od Konice. Leží v údolí, jímž prochází silnice z Prostějova přes Konici do Moravské Třebové. Na vlakovém nádraží je nadmořská výška 500 m.

První zmínka v historických dokladech je o obci v Zemských deskách olomouckých z roku 1351. Tehdy patřila obec k panství konickému, od roku 1618 patřil Dzběl k nově vzniklému panství jeseneckému. Za druhé světové války byl Dzběl pohraniční obcí.

Jméno Dzběl znamenalo sedlo mezi zalesněnými stráněmi nebo také strouhu, ve staročeštině slovo „zdbel“ nebo tak „žbel“ znamenalo studánku nebo údolí se studánkou. Též se tímto jménem nazývalo koryto, kterým se vypouštěla voda z rybníka. Jiní se domnívají, že název je od jména " stéblo ", lidově stbel, dzbel.

Stará obecní pečeť měla ve znaku koně poskakujícího po rozkvetlé louce (viz. Příloha č. 12.C - Pečetí obcí).

Roku 1834 měla Dzběl 576 obyvatel a 95 domů. Dnes má 275 obyvatel a 85 domů.

Západní částí obce je Borová. Jméno dostala od borového lesa, který byl na začátku minulého století vykácen a na jeho místě postaveny první domy dzbelských bezzemků. K obci patří i samoty - hájenka a myslivna, mlýny na potůčku Nectavce. Zajímavý je kopec Kozének (604 m), dnes přírodní rezervace.⁷⁶

Dzběl byl přiškolen do Jesence. Počátkem 70.let minulého století zažádalo obecní zastupitelstvo o zřízení samostatné školy. Zemská školní rada v Brně povolení udělila a v roce 1875 se

začalo s výkopem pro stavbu školní budovy. Novostavba zbudována nákladem 8000 zl. byla 2.9.1877 slavnostně otevřena a 9. září téhož roku v ní bylo zahájeno vyučování. Prvním správcem školy byl ustanoven Emilian Hikl (působil na škole až do roku 1920). Škola byla jednotřídní a chodily do ní jen děti ze Dzbele. V roce 1885 byla rozšířena na dvojtřídní. Po druhé světové válce v roce 1946 byla redukována na jednotřídní. Škola v obci byla zrušena roku 1976 a žáci byli převedeni do Základní školy v Konici.⁷⁷

H V O Z D

Obec leží na malé náhorní planině, které se říká Hvozdecká, v nadmořské výšce 502 m.

Dříve patřil Hvozd do okresu litovelského, od roku 1960 patří do okresu prostějovského.

Ve 13. století vedla místy, kde se dnes rozkládá obec Hvozd, důležitá obchodní cesta tzv., „Hvozdecká cesta“. Byla důležitou obchodní cestou z Olomouce přes Náměšť, Hvozd, Konici, Brodek, Úsobrno ke Svitavám a dále do Čech.

Jméno vesnice můžeme najít v Zemských deskách olomouckých z roku 1351. Název dostala podle toho, že byla založena v horském lese - hvozdě. Vesnice patřila k panství konickému, později k hradu Bouzovu, Špraňku (14.století), nakonec k panství krakoveckému.

Roku 1834 bylo ve Hvozdě 497 obyvatel a 65 domů. Nyní má Hvozd společně s Klužínkem, Otročkovem a Vojtěchovým 691 obyvatel a 201 domů.⁷⁸

Hvozd byl přiškolen do Bohuslavic. V první polovině 19. století byla ve Hvozdě zřízena exkurenda, v níž vyučovali podučitelé bohuslavské školy. Pro výuku byl vyhrazen obecní domek č.46. Od roku 1841 tam vyučoval podučitel Eduard Blažek. V roce 1860 byla ve Hvozdě postavena nová školní budova. Zřízení samostatné školy a vyškolení z Bohuslavic se podařilo až v roce 1865. Eduard Blažek se stal prvním správcem školy a působil v ní až do roku 1885. Škola byla jednotřídní a docházely do ní pouze děti z Hvozdu. Nynější škola byla

postavena roku 1913 (Příloha č. 14). V témže roce bylo dosaženo rozšíření školy na dvojtřídní. Nyní je škola dvojtřídní a má čtyři ročníky.⁷⁹ Školu navštěvují děti z Vojtěchova, Otročkova, Ospělova, Milkova a Hvozdu.

CHOBYNĚ

Obec leží na náhorní rovině nad Nectavským údolím. Jméno dostala vesnička po svobodném pánu Františku Michalu Šubířovi z Chobyně. Ten tu měl počátkem 18. století dvůr, na kterém choval hlavně ovce. Zaměstnancům dvora dal postavit dřevěné domky a tak vznikla vesnička. Stávala tu prý i tvrz pánů z Chobyně. Snad nedaleko obce na kopci „Na Homoli“. Tam prý bylo vidět donedávna valy a zbytky zdiva. Archeologický průzkum však nebyl prováděn.

Znak Šubířů (erb) měl ve štítu tři zlaté pruhy a zelený strom.

Roku 1850 bylo v Chobyni 182 obyvatel a 26 domů. Dnes patří Chobyně k Šubířovu. Společně s ním má 296 obyvatel a 142 domů.⁸⁰

Chobyně je osada Šubířova a chobyňské děti tam docházely do školy. V roce 1906 povolila ZŠR v Brně otevřít v Chobyni expozituru šubířovské školy. Vyučování však začalo až v listopadu 1907, kdy byla pro tento účel zatímně vyhrazena jedna místnost v domku č.38. V letech 1909 - 1910 postavila obec v Chobyni pro školu novou budovu a výnosem ZŠR v Brně č.7203 z 20.3.1911 byla expozitura proměněna v samostanou obecnou školu. Byla jednotřídní a navštěvovaly ji pouze děti z Chobyně. Po mnichovském diktátu byla obec Šubířov i s Chobyní zařazena do zabraného pásma a 24.11.1938 ji obsadila německá státní policie. Vyučování sice nebylo přerušeno, ale žáci měli mimo jiné újmu i v tom, že nesměli

navštěvovat měšťanskou školu. Po osvobození přešli starší žáci ihned na měšťanskou školu v Jaroměřicích. Škola zůstala stále jednotřídní. Škola v obci byla zrušena roku 1976 a žáci byli převedeni do Základní školy v Konici.⁸¹

J E S E N E C

Leží na jižním svahu kopce zvaného Zámecká horka, 3 km severozápadně od města Konice. Nadmořská výška u zámku je 495 m.

První historickou zmínku o Jesenci najdeme v Zemských deskách olomouckých z roku 1351. Patřil k panství konickému, po roce 1618 se stal sídlem samostatného panství. Od roku 1690 vlastnil jesenské panství premonstrátský klášter v Brně - Zábřdovicích, po zrušení řádu v roce 1784 připadlo panství Náboženskému fondu (státu). Roku 1794 koupil panství brněnský advokát František Dietrich, od něj je převzali roku 1825 Polanští, roku 1853 hrabě August Sylva Tarrouca, 1868 Schrotterové z Olomouce, 1912 velkoobchodníci Zwillinger a Jokel z Vídně. Roku 1925 část panství odkoupilo olomoucké arcibiskupství, 1933 se stal zámek majetkem sester dominikánek z Olomouce - ěepčina. Zřídily tu zaopatřovací ústav pro řádové sestry. Po druhé světové válce přešel zámek do majetku státu a slouží jako domov důchodců.

Jméno dostala obec od stromu jasanu, lidově zvaného „jesen“. Vznikla tedy na místech, kde rostlo mnoho „jesenů“. Obecní pečeť měla ve znaku patrona jeseneckého kostela sv. Liboria. Roku 1834 bylo v Jesenci 604 obyvatel a 87 domů. Dnes má 390 obyvatel a 81 domů.

Částí obce je Měrotín, který dostal jméno podle lesa, nazývaného „Hora měrotínská“. Roku 1887 bylo v Měrotíně

zbořeno několik domů, aby tam mohla vést železnice. Samota „Terezín“, též „Dvůr Terezín“.⁸²

Jesenec byl přiškolen do Konice, ale již po roce 1750 vyučoval Kristian Kadlec v Jesenci v domě „Pod lipou“. Právně bylo vyškolení provedeno v roce 1788 a pro školu bylo určeno přízemí bývalé panské hospody, v jejímž poschodí byla umístěna fara. K. Kadlec tam rovněž dostal učitelský byt. Přiškoleny byly vesnice Dzbel, Ladín a Ponikev. Počet dětí se pohyboval kolem sta. Po roce 1828, kdy počet dětí stoupl na 265, byl na škole i podučitel. V roce 1873 se osamostatnila Ponikev, kde bylo předtím vyučováno exkurendně, a v roce 1877 se vyškolil Dzbel. Požár v Jesenci roku 1891 postihl i školu a v následujícím roce byla postavena nová školní budova. V roce 1909 byla v Ladíně postavena novostavba, v níž bylo 1.4.1910 zahájeno exkurendní vyučování. K vyškolení Ladína došlo až v roce 1912. Ve školním roce 1945/46 byla škola v Ladíně uzavřena pro malý počet dětí a žáci chodili do školy v Jesenci, kde byla téhož roku dvojtřídní škola redukována na jednotřídní. Škola v obci byla zrušena 1976 a žáci byli převedeni do Základní školy v Konici.⁸³

K L A D K Y

Kladky se táhnou přes 2 km dlouhým údolím. Jsou vzdáleny 9 km od Konice severozápadním směrem. Leží v Kladecké vrchovině, nadmořská výška u kostela je 517 m, na horním konci 528 m, v Nectavském údolí (U vápenky) 386 m.

Kladky se poprvé uvádějí v listinách roku 1320. Byl to původně biskupský statek, patřící k mírovskému panství.

Jméno Kladky je množné číslo od zdrobněliny slova „kláda“. První usedlíci budovali domky z kladek. Roku 1320 měla však ves jméno Roma. Asi podle města Říma – také bylo budováno na pahorcích. Na místě staré školy stávala kdysi tvrz.

Znakem obce bývala radlice protknutá krojidlem a kolem ní 4 kvítečka - podle pečeti z roku 1670.

Roku 1793 bylo v Kladkách 603 obyvatel a 81 domů. Dnes má obec 410 obyvatel a 129 domů.

Ke Kladkám patří osady Ošíkov a Trpín. Byly založeny roku 1725 na místě vyhořelého lesa. Jména dostaly od stromu osika a od slovesa trpěti, které hovoří o těžkém životě v horách. Dále samoty: Bělá – mlýn v Neotavském údolí, Bělisko - severně od Bělé, několik domků, myslivna „Na Dlouhé“.⁸⁴

O škole v Kladkách jsou zmínky již z konce 17. století. V roce 1802 byla postavena školní budova. Škola byla jednotřídní a teprve v roce 1872 byla přistavěna k budově druhá třída. V roce 1883 byla škola rozšířena na trojřídni. Školu navštěvovaly děti z Kladek, Bělé, Dětkovic, Ošíkova, Trpína a Vysoké. Od roku 1927 žádala škola každoročně o povolení

rozšířit počet tříd na čtyři, ale definitivně to bylo povoleno až v roce 1934. Rok předtím byly Dětkovice přiděleny škole v Ludmírově. V dubnu 1938 bylo započato se stavbou nové školní budovy, stavba se však pozdržela a teprve v říjnu 1939 se obecná škola mohla do novostavby přestěhovat (viz. Příloha č. 15). V roce 1941 byla škola redukována na trojtřídní. V srpnu 1944 byl zatčen gestapem řídící školy František Faltýnek a do školy se vrátil až po osvobození. V roce 1946 byla škola redukována na dvojtřídní.

Děti z Kladek docházely do měšťanské školy v Chornicích. V roce 1938 připadly Chornice do záboru pohraničí a škola byla umístěna v Kladkách. Nebylo tam však pro ni vhodné budovy a třídy byly rozmístěny porůznu. Na podzim 1939 se škola nastěhovala do staré budovy obecné školy, která byla k tomu účelu adaptována. Ředitelem byl ustanoven Jan Doležel. V roce 1941 dostala škola název Hlavní škola a do školního újezdu patřily Kladky, Dětkovice, Ludmírov, Milkov, Ospělov, Ošíkov, Otročkov, Trpín a Vysoká. V roce 1948 dostala škola název Střední škola a v roce 1953 spojením se školou národní se změnila na osmiletou střední školu. Od roku 1976 mají Kladky jen 1. - 4. ročník. Žáci 5. - 8. ročníku byli převedeni do Konice.⁸⁵

KLUŽÍNEK

Leží 3,5 km na severovýchod od Konice. Nadmořská výška je 442 m. Je místní částí obce Hvozdu.

První zpráva je v Zemských deskách olomouckých z roku 1351. Osada patřila ke konickému panství, později ke stražickému, potom k laškovskému, od roku 1649 znovu ke konickému panství a od roku 1653 k jesenickému panství. Klužínek byl dříve samostatnou obcí a měl ve znaku radlici (viz. Příloha č. 12.C - Pečeti obcí).

Jméno bude odvozeno asi od osobního jména Klaus, to jest Nikolaus, Mikuláš. Klužínek je zdrobnělina.

Roku 1834 bylo v Klužítku 200 obyvatel a 33 domů.⁸⁶

Klužínek byl přiškolen do Konice. Počátkem 19. století docházely děti z Klužítku do Budětska, kde byla exkurenda konické farní školy. Později, když byla v Budětsku zřízena samostatná škola, byl tam Klužínek přiškolen. Pro platové nesrovnalosti se však od Budětska vyškolil a přiškolil opět do Konice. Po roce 1850 platila obec nějakou dobu samostatného podučitele, který vyučoval v Klužítku v domku č.3., určeném pro školu. Teprve v listopadu 1871 podalo obecní zastupitelstvo ZŠR v Brně žádost o povolení zřídit samostatnou jednotřídní školu. Výnosem č.5601 z 13.5.1872 povolila ZŠR zřízení školy. Současně byla povolena stavba školní budovy. S výstavbou bylo započato ještě v roce 1872. Na základě konkursu byl roku 1873 vybrán Jan Skácel, byl ustanoven správcem školy a na podzim 1873 začal vyučovat v nové budově. Škola byla jednotřídní

a chodily do ní jen děti z Klužíňku. V roce 1930 bylo usilováno o otevření druhé třídy, ale bylo dosaženo pouze zřízení pobočky, která trvala jen krátkou dobu. Pro rapidní pokles žactva byla škola 1.9.1950 uzavřena a děti docházely do Ochoze. Později byla škola obnovena a definitivně uzavřena v roce 1975 a žáci byli převedeni do Základní školy ve Hvozďě.⁸⁷

K Ř E M E N E C

Leží v údolí Romže, 2,5 km jihovýchodně od Konice.

Poprvé se uvádí Křemenec v Zemských deskách olomouckých z roku 1351. Patřil k panství konickému a měl ve znaku běžícího koně (viz. Příloha č. 12.C - Pečetí obcí).

Roku 1834 měl 168 obyvatel a 28 domů. Nyní patří ke Konici.

Částí obce je Veselá, ležící na pravém břehu říčky Romže.⁸⁸

Křemenec byl přiškolen ke Konici. V roce 1788 byla ve familiánské osadě Veselá, vzniklé parcelací křemenského dvora zřízena škola. Chodily do ní děti z Čunína, Dolní Zavadilky, Křemence, Runářova, Štarnova a Veselé. Byla umístěna v části bývalého panského dvora. Z ovčínu byla utvořena učebna a z ovčákova bytu, byt pro učitele. Škola byla jednotřídní. Ve školním roce 1869/70 se vyškolil Runářov, kde byla předtím expozitura. Expozitury byly rovněž v Čuníně, který se vyškolil ve školním roce 1874/75, a ve Štarnově, který se i s Dolní Zavadilkou vyškolil ve školním roce 1906/07. Do roku 1901 se škola nazývala „Jednotřídní škola obecná ve Veselí“, do roku 1905 „Jednotřídní škola obecná ve Veselí - Křemenci“ a po roce 1905 „Jednotřídní škola obecná v Křemenci.“ Školní budova špatně udržovaná a naprosto nevyhovující se začala v roce 1933 rozpadat. Vyučování v ní muselo být přerušeno a provizorní výuka se konala v místním hostinci. Konečně v roce 1935 byla otevřena nová školní budova, z jejíhož projektu však byla postavena jen nejdůležitější část, a sice učebna. Zbytek včetně učitelského

bytu byl postaven až v roce 1948. V roce 1949 byla pro malý počet dětí uzavřena a Křemeneč byl přiškolen do Konice. Později byla škola obnovena a definitivně uzavřena v roce 1969, žáci byli převedeni do Čunína a v roce 1976 do Konice.⁸⁹

L A D Í N

Leží 2,5 km na severozápad od města Konice. Nadmořská výška je 490 metrů.

Ladín se v dějinách připomíná poprvé roku 1351. Patřil k panství konickému, po roce 1618 jeseneckému.

Jméno vzniklo od osobního jména Lada, to je Ladislav, Laďa. Byla to tedy ves lidí Ladových. Jiné vysvětlení je to, že slovo je odvozeno od slova „lada“, to je osada nová, nově založená. Snad časem zpustla a když byla obnovena, dostala příponu „-ín“. Ve znaku mívala obec rýč, neboť obyvatelé byli zemědělci, kterým se říkalo „zahrádkáři“.

Roku 1834 bylo v Ladíně 239 obyvatel a 46 domů. Nyní patří Ladín ke Konici.⁹⁰

Přiškolen byl zprvu k farní škole v Konici. Když byla zřízena farní škola v Jesenci, byl přiškolen k ní. Škola v Ladíně byla postavena roku 1909. Bylo zde zařízeno vyučování exkurendní. Teprve v roce 1912 byla škola přeměněna na samostatnou jednotřídní školu. Na této škole od začátku působil Josef Břeha. Škola byla zrušena roku 1948 a žáci byli převedeni do Jesence, odkud roku 1976 chodili žáci do Konice.⁹¹

L U D M Í R O V

Obec leží v údolí Lumírovského potoka, který se vlévá do Špraňku, na Kladecké vrchovině.

Obec se poprvé připomíná v Zemských deskách olomouckých roku 1382. Patřila k bonzovskému panství. V 16. století, ale už náleží k panství pánů z Bílé Lhoty a Krakovci. Po bitvě na Bílé Hoře měnila stále majitele, až od roku 1713 se stává součástí panství krakoveckého.

Jméno vsi vzniklo od osobního jména Ludimír s příponou „-ov“, to je osada, která patřila Ludimírovi. Ve znaku měla strom.

Roku 1834 žilo v Lumírově spolu s Dětkovicemi 476 obyvatel v 60 domech. Dnes má Ludmírov spolu s Dětkovicemi, Milkovem, Ospělovem 420 obyvatel a 136 domů.

K Lumírovu patří i osada Dětkovice, která byla od roku 1849 samostatnou obcí. Průchodnice - východně od obce - je vápencové skalisko, dnes přírodní rezervace. Při archeologickém průzkumu byly v jeskynních nánosech hlíny objeveny zbytky kostí pravěkých zvířat. V blízkosti Průchodnice byla dolována manganová ruda. Dnes jsou již šachty zasypány. Lom Dětkovic.⁹²

Obec Ludmírov byla přiškolená do farní školy v Kladkách. Asi od poloviny 19. století počal do Ludmírova docházet kladecký učitel, později v Ludmírově i bydlel, ale na zkoušky musely děti docházet do Kladek. Ludmírovští občané se zasazovali o zřízení vlastní školy a koncem 60. let minulého století se jim podařilo povolení dosáhnout. V roce 1869 bylo

započato se stavbou školní budovy. Dokončena byla následujícího roku. Škola byla jednotřídní a prvním učitelem byl ustanoven František Sedláček. Počátkem tohoto století žádali občané o rozšíření školy. Dostali příslib s podmínkou získat pro školu vhodné prostory. V létě roku 1911 bylo započato s výkopem základů nové školní budovy, pro niž zhotovil plány Petr Kočíř, stavitel z Konice. Provedení bylo zadáno kladeckému staviteli Daňkovi, který ji vystavěl nákladem 25.000,- Kč. Novostavba byla dokončena v roce 1912, ale otevření druhé třídy bylo povoleno až v roce následujícím. Dvojtřídní organizace školy trvala do roku 1946, kdy byla provedena redukce na jednotřídku a v této podobě zůstala škola až do roku 1974. V tomto roce byla škola zrušena a žáci byli převedeni do Základní školy v Kladkách.⁹³

M I C H N O V

Rozprostírá se od jižního konce Březska směrem východním po svahu Skalky.

Osada vznikla roku 1786 rozdělením panského dvora ve Březsku. Panská půda byla rozdělena šestnácti rodinám. Později se stal Michnov samostatnou obcí a od roku 1849 tvoří s Březskem jednu obec.

Michnov měl i vlastní obecní pečeť. V pravé části půl dvouhlavého orla a v levé části radlici (viz. Příloha č. 12.C - Pečeti obcí).

Byl pojmenován podle Michny, vrchního úředníka na jesenickém zámku. Protože většina usedlíků byla národnosti německé, dostala obec také druhé jméno německé Pfabelsdorf, to je ves Fabela (podle hospodářského správce jeseneckého panství Jos.Ferd.Pfabela).⁹⁴

Roku 1786 měl Michnov 80 obyvatel v 16 domech.

Školství v Michnově bylo stejné jako v Březsku (viz. Březsko).

M I L K O V

Leží v dolině v Kladecké vrchovině, nadmořská výška je 518 metrů.

Obec je poprvé připomínána roku 1382 jako součást bouzovského panství. Patřila pod bouzovskou farnost, od roku 1808 pod kladeckou farnost. Roku 1699 se stal Milkov s bouzovským panstvím majetkem Řádu německých rytířů.

Jméno je odvozeno od osobního jména Mil, zdrobněle Milek, znamená tedy ves lidí Milkových.

Obecní pečeť byla stejná s Ospělovem a zobrazovala zvíře vylézající z bažiny (viz. Příloha č. 12.A - Pečeti obcí).

Roku 1834 bylo v Milkově 176 obyvatel a 25 domů. Nyní patří Milkov k Ludmírovu.⁹⁵

Milkov byl přiškolen do Loštic a od roku 1808 do Kladek, kam děti docházely do školy. Od roku 1848 vysílal kladecký rektor učitelského pomocníka do Milkova. Vyučovalo se porůznu v soukromých domech. Později si milkovská obec opatřila vlastního učitele a v letech 1862 – 1863 postavila pro školu přízemní budovu. Škola byla jednotřídní a navštěvovaly ji děti z Milkova a z osady Otročkova. V roce 1914 byla budova školy adaptována a rozšířena přístavěním další místnosti. Roku 1944 byl správce školy J. Slaviček zatčen a vězněn, po osvobození se sice vrátil, ale brzy podlehl útrapám věznění. I v dalších letech byla škola jednotřídní. Škola byla zrušena roku 1968 a žáci byli převedeni do Základní školy ve Hvozďě.⁹⁶

O C H O Z

Leží na Budětské pláni v okolí Ochozského potoka, který ústí do Pilavky, vzdálena 3,5 km od Konice. Nadmořská výška je 440 metrů.

V historických dokladech je poprvé jmenována roku 1351 jako ves patřící k panství konickému. V letech 1607 - 1651 náležela k panství laškovskému, roku 1649 koupil statek i s tvzí Jan Konický ze Švábenic. Ale již roku 1651 ji nacházíme zapsánu jako část jeseneckého panství, které vlastnili premonstráti z Brna - Zábrdovic. Po zrušení kláštera roku 1784 převzal majetek Náboženský fond.

Jméno obce vzniklo z původního staročeského slova „ochodja“ - ochoza, což původně znamenalo kus pozemku odměřeného na prodej nebo k osídlení. Když hranice pozemku mohl úředník pohodlně obejít, nazýval se pozemek „ochozem“. Ve znaku měla Ochoz na pečetítku z 18. století postavený obilný snop (viz. Příloha č. 12.C - Pečetí obcí).

Roku 1834 měla Ochoz se Střelnou 313 obyvatel a 48 domů. Dnes má 200 obyvatel a 46 domů.

Částí obce je Střelná.⁹⁷

Obec Ochoz byla přiškolená do Budětska. V druhé polovině 19. století žádali ochozští občané o zřízení vlastní školy a v roce 1874 bylo jejich žádosti vyhověno. Ihned bylo započato se stavbou školní budovy a v roce 1875 se začalo vyučovat. Prvním učitelem byl ustanoven František Burian. Organizace školy zůstala jednotřídní, pro malý počet žáků. V roce 1951,

kdy byla zrušena škola v Klužítku, byl Klužínek přiškolen do Ochoze, ale škola zůstala jednotřídní až do roku 1976. V témže roce byla škola zrušena a žáci byli převedeni do Základní školy v Konici.⁹⁸

O S P Ě L O V

Leží na Kladecké planině v údolí potůčku Ospělovského, obklopen ze všech stran lesnatými vrchy: na severovýchodě Dolce (596 m), na jihu Číhadlo (577 m), na západě se svažuje prudce do údolí Vežnice. Nadmořská výška je 504 m.

V dokladech se ves objevuje poprvé roku 1382 jako část bouzovského panství. Bývala spojena s Milkovem a měla s ním i společný znak, zvíře vylézající z bažiny (viz. Příloha č. 12.A - Pečetí obcí).

Jméno je asi odvozeno od osobního jména Ospěl, byla to ves lidí Ospělových. Patřila pod farnost bouzovskou, od roku 1808 do farnosti kladecké.

Roku 1834 měl Ospělov 158 obyvatel a 27 domů. Nyní má společně s Ludmírovem, Dětkovicemi a Milkovým 420 obyvatel a 136 domů.⁹⁹

Přiškolen byl původně do Bouzova. Od roku 1809 k Blážovu. Roku 1829 byla postavena škola v Ospělově. Do roku 1946 byla jednotřídní. Téhož roku byla zrušena a žáci byli převedeni do Milkova a odtud roku 1968 do Základní školy ve Hvozďě.¹⁰⁰

O Š Í K O V

Patří ke Kladkám. Leží na silnici Kladky - Hartinkov, 1,5 km severozápadně od Kladek. Nadmořská výška je 570 m.

Osada byla založena roku 1780 parcelací kladeckého dvora.

Jméno je nejasného původu. Původní název osady byl snad Osikov, podle osikového porostu. Patřil vždy pod Kladky. Roku 1834 bylo v Ošikově 52 obyvatel a 7 domů.

Přiškolen byl vždy ke Kladkám.¹⁰¹

P O N I K E V

Horská obec v mírném údolí, jímž protéká Ponikevský potok a severním směrem si i podzemím razí cestu do údolí Špraňku. Od Konice je vzdálen 4,5 km.

První zmínka o Ponikvi je v Zemských deskách olomouckých k roku 1365, kdy Jan z Konice prodal ves Bohušovi ze Slavoňova, v 15. století byla částí panství laškovského, často střídala majitele, v 16. století opět patří panství konickému.

Jméno dostala podle potoka, který „poniká“, tedy se ztrácí v zemi. Ponikev je tedy v místech, kde mohou být podzemní prostory.

Na pečeti měla radlici a napříč položené krojidlo (viz. Příloha č. 12.C - Pečeti obcí).

Roku 1835 měla Ponikev 292 obyvatel a 41 domů. Dnes má 150 obyvatel a 41 domů.¹⁰²

Ponikev byla přiškolená do Jesence. V polovině minulého století bylo v Ponikvi vyučováno exkurendně, a to v domku č. 20, kam docházeli nebo i bydleli podučitelé z Jesence. Teprve v roce 1973 povolila ZŠR v Brně změnit exkurendu na samostatnou školu. Prvním učitelem se stal Antonín Straka, který však již v příštím roce z Ponikve odešel. V roce 1874 byla budova školy značným nákladem 800 zl. opravena a byl rozšířen i byt správce školy, ale učitelé se často střídali. Škola byla jednotřídní a navštěvovaly ji pouze děti z Ponikve. V roce 1885 dostala název Obecná škola. Jednotřídní zůstala až do roku 1976.

V témže roce byla zrušena a žáci byli převedeni do Základní školy v Konici.¹⁰³

R U N Á Ř O V

Obec leží v údolí Runářovského potoka pramenícího v lese Švábensku. Je to horská vesnička 3 km jižně od Konice.

Nejstarší zpráva o vesničce je z roku 1351, kdy byla majetkem konického panství.

Jméno dostala od osobního jména Runář a značila lid Runářův. Je ale možné, že jméno pochází z německého „Runo“. Původně byli obyvatelé Runářova české národnosti, následkem válek a nemocí byly však některé obce na Konicku vylidněny, takže například Runářov měl v roce 1669 jen 84 obyvatel a 14 domů. Do prázdných vsí byli zváni němečtí kolonisté. Po druhé světové válce byli Němci vysídleni.

Obecní pečeť měla ve znaku dvě ratolesti a v nich strom a u něho běžící zvíře, snad zajíce (viz. Příloha č. 12.B - Pečeti obcí).

Roku 1834 měl Runářov 618 obyvatel a 123 domů. Nyní patří ke Konici.¹⁰⁴

Škola v Runářově vznikla v roce 1804. Učilo se německy, neboť většina obyvatel vesnice komunikovala v německém jazyce. Po vzniku Československé republiky byla v roce 1919 v Runářově zřízena menšinová škola, na níž se učilo česky. Menšinová škola zanikla v roce 1938, protože obec byla zabrána a připojena k Velkoněmecké říši. Po osvobození bylo německé obyvatelstvo odsunuto a pro děti českých přistěhovalců byla zřízena obecná škola. Škola v obci byla zrušena roku 1976 a žáci byli převedeni do Základní školy v Konici.¹⁰

SLAVÍKOV

Je vzdálen 1 km východně od Budětska, nadmořská výška je 450 m.

Byl založen při polní cestě z Budětska do Laškova roku 1784, po rozdělení panské ovčírny v Budětsku.

Jméno dostala osada po Tadeáši Slavíčkovvi, posledním proboštu augustiánského kláštera v Olomouci. Byl tehdy vrchnostenským pánem a tuto osadu založil. Původně se nazývala Slavíček, v polovině minulého století Slavíkov. Roku 1874 měl Slavíkov 179 obyvatel. Nyní patří k Budětsku.¹⁰⁶

Nejdříve byl přiškolen Slavíkov ke Konici. Od roku 1821 chodily děti do školy do Budětska. Dále je historie školství stejná, jako historie školství v Budětsku.¹⁰⁷

S T Ř E L N Á

Střelná vznikla 1785 rozdělením panského dvora. Do roku 1849 byla samostatnou obcí.

Ve znaku měla tři kopce. Na prostředním pahorku byl kříž, na bočních kopcích byl strom. Nad pahorky se vznášel orel s korunkou na hlavě (viz. Příloha č. 12.C - Pečeti obcí).

Roku 1834 měla Střelná 109 obyvatel. Nyní patří k Ochozi.

Historie školství je stejná, jako historie školství v Ochozi.¹⁰⁸

ŠUBÍŘOV

Šubířov je obec na náhorní planině, 597 nad mořem. Leží 7 km západně od Konice.

Jméno má Šubířov stejně jako Chobyně po svém zakladateli Františku Michalu Šubíři z Chobyně. Byl znamenitým právníkem, brněnským a olomouckým hejtmanem, nejvyšším zemským sudím a tajným císařským radou. Ke Slámově louži nastěhoval několik rodin z Jaroměřic, dal tam postavit dřevěné domky a dřevorubci mýtili les směrem na západ. Na této vykácené stráni pak Šubíř postavil dvůr, hospodu a později kostel. Tak vznikla nová osada, která se o sto let později již jmenuje Šubířov.

Ve znaku mívala obec koně, sedícího na zadních nohou. Někteří tvrdí, že je to jelen.

Dnes má společně s Chobyní 296 obyvatel a 142 domů.¹⁰⁹

Děti ze Šubířova a z osady Chobyně docházely v druhé polovině 18. století do školy do Skřípova. Dělo se tak i po roce 1785, kdy byla v Šubířově zřízena farnost a s ní i triviální škola, nebylo však učitele. Teprve roku 1790 přišel první učitel. Vyučování se konalo na různých místech, několik let se vyučovalo také v Chobyni a od roku 1805 byla škola umístěna v Šubířově na faře. Roku 1891 postihl obec velký požár. Oheň postihl i školu, proto byla v letech 1893 – 1894 postavena nová školní budova. Škola byla dvoutrídni. Od roku 1911 školu navštěvovaly jen děti ze Šubířova, protože v Chobyni byla zřízena samostatná škola. V roce 1938 připadla obec v rámci mnichovského záboru k Německu a žáci nesměli navštěvovat

měšťanskou školu. Byla proto až do roku 1945 zřízena třetí třída. Roku 1947 byla škola redukována na jednotřídní. Škola byla jednotřídní až do roku 1976, kdy byla zrušena a žáci byli převedeni do Základní školy v Konici.¹¹⁰

TRPÍN

Trpín leží na silnici z Kladek do Hartinkova, 2 km severozápadně od Kladek. Nadmořská výška je 490 m.

Osada byla založena roku 1780 parcelací panských pozemků.

Jméno je pravděpodobně odvozeno od slovesa trpěti. Zde v horách museli lidé mnohé vytrpět, aby se užívali. Za protektorátu Němci nazvali osadu Terpin.

Znakem obce byla radlice, protkнутá krojidlém a kolem 4 kvítečka.

Roku 1834 měl Trpín 59 obyvatel v 6 domech. Nyní patří Trpín ke Kladkám.

Přiškolen byl vždy ke Kladkám.¹¹¹

V E S E L Á

Veselá leží v údolí na pravém břehu Jesenky.

Dříve byla samostatnou obcí, roku 1849 byla spojena s Křemencem. Vznikla po rozdělení a prodeji křemeneckého dvorce roku 1786. Většina prvních osadníků pocházela ze sousedního německého Runářova a měla německé jméno Frolichsdorf: to bylo později počeštěno na Veselá. Za protektorátu dali Němci osadě původní jméno německé. Podle pána z Frohlichů, panského úředníka, který prováděl rozdělení křemeneckého dvorce.

Když byla Veselá samostatnou obcí, měla v obecním pečetitku rádlu a vyskakujícího jelena. Jelen držel v předních nohou větévku se třemi růžemi. (viz. Příloha č. 12.B - Pečeti obcí).

Roku 1802 měla Veselá 56 obyvatel a 17 domů. Nyní patří ke Křemenci.

Školu měla Veselá již v roce 1788. Byla umístěna v panském dvoře. Přiškolen byl Křemeneček, Čunín a Runářov. Od roku 1933 byla Veselá přiškolená ke Křemenci.¹¹²

Od uvedeného roku byla historie školství stejná jako historie školství v Křemenci.

VOJTĚCHOV

Leží v údolí Špraňku, nadmořská výška je 417 m. Je místní částí Hvozdu.

První zmínka je v Zemských deskách olomouckých z roku 1348. Patřila tehdy Anežce z Vojtěchova a jejím manželovi Přibíkovi. Od roku 1382 měl stejné dějiny s Bouzovem, do jehož panství patřil Vojtěchov až do 17. století.

Jméno je utvořeno od osobního jména Vojtěch. Tedy ves lidí Vojtěchových.

Obecní znak měl stejný jako Březina a Javoříčko (viz. Příloha č. 12.A - Pečetí obcí).

Roku 1950 měl Vojtěchov 246 obyvatel a 81 domů.¹¹³

Vojtěchov byl přiškolen k farní škole v Luké. V první polovině minulého století byl do Vojtěchova vysílán učitelský pomocník. Vyučoval v tzv. obecní pazderně, později v domě č.44. V roce 1843 byla ve Vojtěchově postavena školní budova, ale vyškolen byl až v roce 1866, kdy byla ve Vojtěchově zřízena samostatná škola. Byla jednotřídní a byla k ní přiškolená obec Březina, která se vyškolila v roce 1874. V roce 1902 byla dokončena stavba nové školní budovy. Ve školním roce 1935/36 byla škola rozšířena na dvojtřídní a ve školním roce 1945/46 redukována na jednotřídní. Vojtěchov byl přiškolen ke Hvozdu v roce 1957. Nyní děti z Vojtěchova navštěvují školu ve Hvozďě a v Konici.¹¹⁴

Z A V A D I L K A

Zavadilka leží při polní cestě mezi rozcestím silnice z Konice do Štarnova a dále do Prostějova a silnice z Konice do Budětska a dále do Olomouce. Je místní částí obce Budětsko.

Jméno má od slovesa „zavaditi“. Formanské hospodě říkali lidé „zavadilka“. Každý forman o hospodu „zavdil“ a v ní se zastavil. Název z hospody přešel i na osadu, několik domků, které stály v blízkosti hostince.

Zavadilka je rozdělena na Dolní Zavadilku a Horní Zavadilku. Dolní Zavadilka vznikla takto: laškovské panství, k němuž Zavadilka patřila, dalo roku 1722 při olomoucké silnici u Budětska postavit formanský hostinec „U zlatého lva“ a později panskou kovárnu a několik domků pro dělníky, zaměstnané na panství. Horní Zavadila vznikla rozdělením budětského dvora v letech 1784 - 1786.

Roku 1921 měla Zavadilka 292 obyvatel a 52 domů. Nyní patří k Budětsku.

Horní Zavadilka byla přiřkolena k Budětsku. Dolní Zavadilka ke Štarnovu.¹¹⁵

ZÁVĚR K OBCÍM

Pokud se sleduje vývoj školství v obcích, které jsou přiškoleny ke Konici, téměř všechny malotřídní školy zanikají v roce 1976.

Tento rok uvedení v platnost „Nové školské koncepce“ do praxe je však zároveň likvidačním datem malotřídního školství nejen na Konicku a Litovelsku. Tato politická rozhodnutí mají tak dopady až do současnosti, protože mnohdy vedly k vylidnění venkova.

Zakládání malotřídních škol v obcích, které proto mají dnes podmínky je mnohem obtížnější než jejich likvidace v roce 1976.

VI. ROZHOVOR S PAMĚTNÍKY

Vzorek respondentů: šest

Práci jsem doplnila pohledy životních zkušeností lidí, kteří prožili školní léta v lavicích, v Konici, ve škole. Protože Konice je malé město, nemohla jsem využít dotazníkového šetření ve větším rozsahu, ale zachytila alespoň jsem vzpomínky alespoň generační, které nemají sice objektivní hodnotu, ale subjektivně dokládají zkušenosti s konickou školou.

Přesto jsem přesvědčena, že přínos rozhovorů je důležitý, protože zajisté dokresluje pohled na charakter školy.

OTÁZKY K ROZHOVORU

Období, kdy navštěvoval(a) školu v Konici.

Muž nebo žena

1. Oblíbenost školy: vzpomínáš na školu rád, nerad a proč?
2. Kolik bylo žáků ve třídě? Bylo více chlapců nebo dívek?
3. Při vzpomínce, byli jste žáci ukáznění či neukáznění?
4. Za co byli žáci chváleni a jak odměňováni?
5. Za co byli žáci trestáni a jakým způsobem?
6. Jaká byla skladba učitelského sboru? Učilo více učitelů nebo učitelek?
7. Co žáci na učitelích oceňovali? Co jsi obdivoval na konkrétním učiteli?
8. Co se žákům na učitelích nelíbilo? Co jsi odsuzoval na konkrétních učitelích?
9. Učitelé, kteří tě učili, byli autoritou?

10. Stalo se, že někteří autoritu neměli?
11. Při vzpomínce na školu: na co si vzpomínáš rád
na co si vzpomínáš nerad
12. Jaké bylo vybavení třídy, kabinetů, školy?

ZPRACOVÁNÍ ROZHOVORU

Rok (1940 -1950)

Muž

1. Vzpomínám na školu rád. Hlavně na možnost komunikace se svými vrstevníky.
2. Bylo nás ve třídě 40. Úplně přesně bylo 25 chlapců a 15 děvčat.
3. Spíše ukáznění, byly jiné podmínky. Hlavně jsme se báli fyzických trestů.
4. Byli jsme odměňováni hlavně za znalosti. Během roku známkami a na konci školního roku jsme dostávali věcné dary. Vzpomínám si, že nejkrásnější odměnou pro mě byla kniha.
5. Za drobnější přestupky jsme dostávali poznámky do žákovské knížky nebo do deníčků. Za hrubší přestupky a rvačky následovaly fyzické tresty.
6. V nižších ročnících byla převaha učitelek. Ve vyšších ročnících učili i učitelé.
7. Srdečnost, přímost, veselost a smysl pro legraci, spravedlivost.
8. Jednoznačně hrubost.

9. Byli vždy autoritou.
10. Jen jeden učitel na měšťance autoritu neměl.
11. Rád vzpomínám na spolužáky, kolektiv, na úspěšnost. Nerad vzpomínám na výchovy. Snad i proto, že bylo velice špatné vybavení a špatné podmínky pro výuku těchto předmětů.
12. Vybavení tříd bylo jednoduché, základní. Dřevěné lavice s kalamářem a židlemi. V kabinetě bylo dobré vybavení pro výuku např. fyziky a chemie. Pod úrovní byly pomůcky pro všechny výchovy a vzpomínám si, že v matematice a češtině jsme nepoužívali pomůcky žádné.

Ve škole se nepřezouvalo, bylo tam lokální topení, suché WC. Ale jako dnes si vzpomínám na velice tvrdého a nekompromisního školníka, který pečlivě všechno hlídal. Také na mě velice pochmurně působilo, jak bylo ve třídě a na chodbě vymalováno. Někdy jsem se až bál jít do školy. Bylo vymalováno tmavými barvami. Také si vzpomínám, že jídelna byla v zámku a tak jsme na oběd museli přecházet. Všechno bylo myslím těžší než dnes.

Žena

1. Na školu vzpomínám strašně ráda. Pro mě je to nezapomenutelné období. Měla jsem velice ráda pana učitele. Krásně jsem četla, malovala a on mě pořád chválil. Měla jsem ve třídě také mnoho kamarádek a kamarádů.
2. To už si přesně nevzpomínám. Bylo nás kolem 30 a asi polovina děvčat a chlapců.

3. Byli jsme velice hodní. Báli jsme se jen dvou uličníků, kteří nám ubližovali a dokonce nás ohrožovali žiletkou. I tenkrát byli zlobivci.
4. Pan učitel více chválil než trestal. Převažovaly slovní pochvaly a písemné pochvaly do deníčků. Takovou zvláštní odměnou pro nás byla manuální činnost. Ale vzpomínám si, že já jsem byla šťastná za každou takovou pobídku. Odměny byly za dobrý prospěch, dobré chování, ale také za dobré skutky, vykonané ve škole i mimo školu.
5. Za nevhodné chování, sprosté narážky, plivání po spolužácích, za ubližování existovaly tvrdé fyzické tresty. Když přišla na řadu rákoska, bylo nejhůř.
6. Nás měl pan učitel a ve vedlejší třídě byla starší, svobodná, paní učitelka. Ve vyšších třídách bylo více učitelů.
7. Pan učitel nám věnoval spoustu svého volného času. Měl dobrý vztah k žákům i k rodičům. Chodil s námi na bylinky, hrál s námi divadlo, zpíval si s námi, chodil s námi do přírody.
8. Jediná moje negativní vzpomínka je, jak uhodil spolužačku až jí začala téct z nosu krev. Ani už nevím za co ji uhodil.
9. Učitelé byli určitě autoritou. I rodiče nás vedli k tomu, abychom k nim autoritu měli.
10. Pouze z měšťanky si vzpomínám na dva učitele, kteří autoritu neměli. V jejich hodinách se špatně žilo. Nedokázali si udržet kázeň.
11. Nerada vzpomínám na matematiku. K tomuto předmětu

jsem neměla vztah. Nerada také vzpomínám na školnici, která byla velice přísná. Hned ráno, když jsme šli školy, už křičela. Měla vysoký, pištivý hlas. Ráda vzpomínám na divadlo, na čtení knih z knihovny, na svoje spolužáky. Také ráda vzpomínám na ten zvláštní pocit, když jsem přišla ráno do třídy. Bylo tam teplo, útulno, příjemně. Na tabuli bylo napsané učivo, které jsme probírali nebo co budeme dělat.

12. Ve třídě byla naolejovaná černá zem. Lavice byly staré, zelené po třech. V nich díry na kalamář. Na zdi byly mapy světa a republiky. Jedna skříň vpředu na pomůcky. Na zadní stěně byly dvě skříně. V jedné byla knihovna, ze které jsme si půjčovali knihy na sobotu a neděli. Atlasy rostlin, zvířat. Ve druhé prosklené skřínce byly vycpané exempláře. Veverka, zajíc, ptáci, kačeny. Také sádrové houby a spousta skříněk s motýly. Dodnes cítím ten pach, když pan učitel skříň otevřel. Vše bylo uloženo ve třídě. Nevzpomínám si, že by pan učitel šel pro něco do kabinetu.

Jako děti jsme se mohly pohybovat po celé budově školy. Od sklepa až po půdu. Naše třída byla bílá. Mezi okny byl kříž, který se po roce 1948 musel sundat. Na zdi byl potom pořád vidět jeho otisk.

Také si vzpomínám, že další třídy byly na Příhonech, na zámku a také na městském úřadě.

Rok (1960- 1970)

Muž

1. Do školy jsem chodil strašně nerad. Vzpomínám si, že se mi nechtělo vůbec vstávat. Možná to bylo i tím, že jsem ve škole neměl moc dobré známky.
2. Už si to přesně nepamatuji, ale bylo nás něco málo přes 20. Převaha byla děvčat.
3. Myslím si, že v globále jsme byly třída ukázněná. Pan učitel chválil hlavně děvčata. S námi kluky to bylo už horší. Sem tam jsme provedli nějakou lumpárničku.
4. Většinou za dobré známky nebo za sběr, ale taky za dobré skutky. Pan učitel psal známky i pochvaly do deníčků. Sem tam jsme dostali za odměnu nějaký pamlsek.
5. Trestání jsme byli samozřejmě hlavně za nevhodné chování a za žalování. Když jsme byli malí, žalovali jsme pořád. Většinou právě proto, že jsme vinu chtěli svést na někoho jiného a učitelé to poznali. Nejbolestivější bylo tahání za kotlety a uši. Vzpomínám, že jsem chtěl raději facku. Neoblíbeným trestem bylo také to, když jsme museli zůstat po škole. Z okna jsme viděli, jak kamarádi běhají venku a my jsme vypracovávali náhradní úkoly.
6. V nižších třídách byl jen náš pan učitel, jinak byly učitelky. Ve vyšších třídách bylo mužů více.
7. Oceňoval jsem to, že učitelé byli spravedliví jak k děvčatům tak ke klukům. Také dnes oceňuji jak mi učitel vždy s trpělivostí vysvětloval látku, kterou jsem hned nepochopil.
8. Nelíbilo se mi, že nás učitelé často trestali, ale dnes vím,

že jsme si to zasloužili. Byli jsme divočáci. A když si někdo z učitelů postěžoval rodičům, dostali jsme ještě doma. Taky jsem se styděl za špatné známky, které mi rodiče museli podepisovat.

9. Ano, většinou ano.
10. Jen na vyšším stupni byl učitel, kterého jsme zesměšňovali. Nechal si všechno líbit, jen když jsme si nešli stěžovat do ředitelny.
11. Rád vzpomínám na kamarády, spolužáky. Dodnes se rádi scházíme a vzpomínáme na školní léta. Nerad na učení a výčitky učitelů, že zase něco neumím.
12. Nebylo to jako dnes. Podlahy byly dřevěné, lavice staré, chodby tmavé a ve třídě málo místa. Pan učitel bydlel ve škole, neměli jsme tělocvičnu ani tak krásné pomůcky jaké mají děti teď.

Žena

1. Na školu vzpomínám ráda. Hlavně na nižší stupeň. Měla jsem štěstí na dobré učitelky.
2. Ve třídě nás bylo kolem 20. Ve vyšším ročníku kolem třiceti. Byla polovina chlapců a polovina děvčat.
3. Většinou jsme byli ukáznění. Výjimkou bylo jen několik chlapců.
4. Odměňování jsme byli hlavně za dobré chování, za výborný prospěch. Převažovaly pochvaly ústní a písemné, formou třídních, ředitelských pochval. Také si vzpomínám, že jsem

byly v celku se sklopným sedátkem. V nich byly díry na kalamář, ale psala jsem už plnicím perem. Ve třídě bylo všechno. Měli jsme tam věšáky na oblečení, lavičky na boty. Na záchody jsme chodily přes dvůr. Byly suché a hrozně zapáchaly. Pomůcek bylo málo. Ale bylo více času na každé probírané učivo. Dnešní děti toho musí zvládnout více, za kratší dobu. Cvičili jsme ve třídě nebo venku. Na zámek se chodilo do jídelny a do školní družiny. Já jsem do družiny nechodila. Chodila jsem do hudebky a harmoniku jsem si musela vozit na vozíku. Do dneška si vzpomínám, jak jsem se chodila dívat na stavbu nové budovy.

Rok (1970 – 1980)

Muž

1. Na školu vzpomínám rád. Byla to tenkrát nově vybudovaná škola. Moderní a krásná. Byl jsem na školu pyšný a chlubil jsem se po všech příbuzných. Do školy jsem chodil rád.
2. Ve třídě nás bylo 26. Větší polovina byla děvčat.
3. Jako žáci jsme byli ukáznění.
4. Odměňování jsme byli hlavně za mimoškolní aktivity a na konci školního roku jsme dostávali knižní odměny za vysvědčení.
5. Na nižším stupni jsme po zásluze dostali poznámku do žákovské knížky. Také jsme zůstával po škole. Na vyšším stupni si vzpomínám na jednoho učitele, který používal zvláštní tělesný trest. Škrtil klíčkem žáky za ušima.

6. Skladba učitelského sboru na 1. stupni byla s převahou žen. Tam učil jen jeden muž. Na 2. stupni už bylo učitelů více.
7. Na 1. stupni maminkovský přístup učitelek a žertovného pana učitele. Na 2. stupni kvalitu učitelů a to, že dokázali naučit.
8. Na nic si nevzpomínám.
9. Učitele jsme měli v úctě a autoritu měli všichni.
10. Jeden učitel autoritu neměl, ale ten mě neučil.
11. Rád si vzpomínám na tělocvik v krásné vybavené tělocvičně. Nerad na jazyky a domácí úkoly. Jako každé dítě si také rád vzpomínám na výlety a exkurze.
12. Jak už jsem naznačil v úvodu, škola byla nová a moderní. Ve třídách byly železo-dřevěné lavice a židle, stahovací tabule. Třídy byly světle vymalované a bylo v nich hodně světla, protože přes celou jednu stěnu byla okna. Všechny pomůcky byly uloženy v jednotlivých kabinetech. Na zemi bylo barevné linoleum a na chodbách dlažba. Tam jsme o velké přestávce chodili dokola a svačili. Nezapomenutelný zážitek. Ve škole byla velká jídelna, školní družina a klub. Také klubovna pro jiskry a pionýry. Tělocvičny byly dvě. Jedna větší a jedna menší. U školy bylo veliké hřiště, kam jsem chodil hrát nejraději se spolužáky kopanou. Do školy jsem chodil jednoznačně rád. I v dnešní době tam sem tam zajdu navštívit učitele, kteří tam působili už za mě.

Žena

1. V mladším školním věku jsem do školy chodila nerada. Později ráda.
2. Bylo nás 28 žáků. Polovina děvčat a polovina chlapců.
3. Spíše jsme byli ukáznění.
4. Byli jsme odměňováni za sportovní výkony, za dobré výsledky ve škole. Na chodbě u vchodu byla tabule cti, kde byly umístěny fotografie těch nejlepších žáků školy. Dostávali jsme odznaky, diplomy a na konci školního roku knížky.
5. Za nekázeň a porušování školního řádu. Trestání jsme byli hlavně slovně. Také jsme opisovali školní řád, třeba čtyři krát. Nejhorším fyzickým trestem bylo tahání za uši.
6. Na nižším stupni jen ženy a jeden muž. Na vyšším stupni bylo asi pět mužů.
7. Lidskost, porozumění, vcítění se do života dětí.
8. Někteří učitelé neuměli jednat s žáky. Tresty za maličkosti.
9. Někteří ano, většina. Někteří ne.
10. Jeden z celé školy. Nedokázal udržet kázeň. Jeho hodiny byly za trest.
11. Nejraději si vzpomínám na 8. třídu. Byly jsme výborný kolektiv. Nejlepší byly společné akce jako taneční, výlety.
12. Budova školy byla nová, vybavení moderní a účelné. Nejvíce si vzpomínám na vybavení učebny chemie, kde jsme dělali různé pokusy a to mě velice bavilo. Nerada jsem cvičila, takže ani krásná tělocvična mi neučarovala a tělesné výchově

jsem se snažila vždycky šikovně vyhnout.

ZÁVĚR K ROZHOVORU S PAMĚTNÍKY

Z těchto rozhovorů vyplývá, že každá generace se učila za jiných podmínek a v jiném prostředí. Přesto je z odpovědí dotazovaných jasné, že mnoho faktorů je shodných. Všichni byli například žáci ukázněni, vždy se ve třídě našli jen dva nebo tři uličníci. Zvláštním způsobem se ani neliší odměňování žáků a důvody za které byli žáci chváleni. Slovní a písemné tresty také přetrvávají ve stejné podobě, jen fyzické tresty s postupem času ubíraly na intenzitě. Skladba učitelského sboru se také nijak zvláště nelišila. Na nižším stupni byla vždy převaha žen a mužů přibývalo až ve vyšších ročnících. Také charakterové vlastnosti učitelů, kterých si na nich dotazovaní cenili, se nelišily. Důležitým společným rysem byl také kladný přístup učitelů k žákům. Naopak odsouzení hodné činnosti, jako zesměšňování žáků, fyzické tresty nebo způsob hodnocení, zasahovali tázané vždy negativním způsobem. Z rozhovoru vyplývá, že v každé době byla většina učitelů, kteří byli pro studenty autoritou a jen výjimkou byl učitel bez autority.

Názory dotazovaných se lišily v tom, proč navštěvovali školu rádi a proč nerádi. Každý měl většinou jiný důvod. Také počty žáků byly odlišné. V dřívější době byly třídy početnější. Střední generace zaznamenala menší počet žáků a nejmladší dotazovaná generace potvrdila nárůst žáků. Největší rozdíl jsem však

zaznamenala v materiálním vybavení tříd, kabinetů škol. Myslím si, že nejvíce k tomu samozřejmě přispěl ekonomicko-technický vývoj a modernizace společnosti a v nemalé míře také celkový rozvoj vzdělanosti.

VII. Z Á V Ě R

Cílem diplomové práce bylo zpracovat vývoj školství školního obvodu Konice.

Při získávání materiálů o školství v této oblasti jsem pracovala především se školními kronikami, které jsou jedinečným dokumentem své doby. Podávají svědectví o postupném vývoji škol a vzdělanosti, o zájmu obcí o školu, o práci učitelů, o docházce žáků do školy, o školním prospěchu, vybavení škol pomůckami a odrážejí také vliv významných historických událostí na školu.

K významnému rozvoji školství v této oblasti došlo v 19. století, kdy byla v Konici (r.1843) postavena první samostatná školní budova (dnešní budova „staré školy“).

Koncem 19. a začátkem 20. století, kdy vzrostla potřeba vzdělanosti, dochází v Konici r. 1899 k založení chlapecké měšťanské školy a od r. 1910 ji navštěvují i dívky.

Po celé období vývoje se školy potýkaly s nedostatkem místa, s nevyhovujícími a často i zdravotně závadnými školními prostorami. Po desetiletí byla vedena bezvýsledná jednání o stavbu odpovídajících školních budov, která většinou ztroskotávala na nedostatku finančních prostředků.

Až v roce 1976 byla v Konici postavena moderní školní budova, odpovídající potřebám školy.

Každá škola měla své významné osobnosti. V Konici k nim patřili Bohumil Burian - ředitel školy v Konici, MUDr.

Ferdinand Karafiát - lékař v Konici, Heřman Polák - ředitel školy v Konici a pokrokový učitel František Továrek.

Malotřídní školy v okolních obcích byly po celou dobu své existence jejich skutečným kulturním centrem. Životy obce a školy, byly velmi těsně spjaty. Do příloh jsem doložila fotografie škol obcí, ve kterých se dodnes vyučuje nebo zanikly v nedávné minulosti.

Jsem si vědoma toho, že tak široká problematika jako je rozvoj základního školství od nejstarších dob do současnosti nemohla být zpracována vyčerpávajícím způsobem, vzhledem k šíři obsahu a neúplnosti historických materiálů. Snažila jsem se však zachytit všechny důležité mezníky ve vývoji škol dané oblasti.

Velice zajímavou částí práce, byl rozhovor. Každá generace se učila za jiných podmínek. Za každé generace bylo jiné vybavení škol, jiný přístup učitelů k žákům, jiné tresty i odměny. I vztah každého dotazovaného ke škole je jiný. Někdo chodil do školy rád někdo nerad. Vše ale vyplývá z daných skutečností. Myslím si, že je hodně společného ve vztahu ke škole dnešních žáků v porovnání s těmi dříve narozenými. Jen se mi zdá z pohledu učitele, že dnes se nějak vytrácí přirozená úcta žáků k učitelům, která v dřívějších dobách byla tak samozřejmá.

Netušila jsem, jak je náročné zpracovávat historické téma a probírat se historií od nejstarších dob až do současnosti.

V historickém zpracování jsem však našla hluboký smysl a určitě využiji tyto poznatky při svém dalším působení.

Především ve své pedagogické praxi. Například při prvouce a vlastivědě v tématu „Můj domov a okolí“.

Není těžké na takto zpracovaném tématu uplatnit princip mezipředmětových vztahů.

Uvědomila jsem si také jak dlouhou, vývojem poznamenanou tradici mají mnohé školy, které jsou nekompetentním mávnutím pera úředníka, často pouze na základě ekonomických ukazatelů, zrušeny.

Práce mi umožnila pochopit, že školství v regionu, má úzké propojení se středoevropskou kulturní tradicí.

Z K R A T K Y

1. PO SSM - Pionýrská organizace socialistického svazu mládeže
2. ŠD - Školní družina
3. ŠK - Školní klub
4. ZDO - Zemské desky olomoucké
5. ZDŠ - Základní devítiletá škola
6. ZŠ - Základní škola
7. ZŠR - Zemská školní rada

VIII. P O Z N Á M K Y .

1. Štverák, V.: Stručné dějiny pedagogiky. SNP, Praha 1983, s. 11.
2. Tamtéž : s. 9.
3. Kovářiček, V.: Prameny k dějinám školství I. Ediční středisko RUP, Olomouc 1984, s. 5.
4. Štverák, V.: Stručné dějiny pedagogiky. SNP, Praha 1983, s. 56.
5. Tamtéž : s. 57.
6. Tamtéž : s. 58.
7. Tamtéž : s. 62.
8. Tamtéž : s. 64.
9. Tamtéž : s. 66.
10. Tamtéž : s. 72.
11. Tamtéž : s. 73 - 75.
12. Tamtéž : s. 72.
13. Kovářiček, V.: Prameny k dějinám školství I. Ediční středisko RUP, Olomouc 1984, s. 6.
14. Štverák, V.: Stručné dějiny pedagogiky. SNP, Praha 1983, s. 103.
15. Tamtéž : s. 99.
16. Tamtéž : s. 183
17. Tamtéž : s. 185.
18. Tamtéž : s. 186.
19. Tamtéž : s. 187.
20. Tamtéž : s. 193.

21. Tamtéž : s. 207.
22. Tamtéž : s. 215.
23. Tamtéž : s. 216.
24. Tamtéž : s. 217.
25. Tamtéž : s. 218.
26. Tamtéž : s. 237.
27. Kovářiček, V.: Prameny k dějinám školství I. Ediční středisko RUP, Olomouc 1984, s. 14.
28. Tamtéž : s. 15.
29. Štverák, V.: Stručné dějiny pedagogiky. SNP, Praha 1983, s. 383.
30. Tamtéž : s. 311.
31. Tamtéž : s. 315.
32. Tamtéž : s. 333.
33. Kovářiček, V.: Prameny k dějinám školství I. Ediční středisko RUP, Olomouc 1984, s. 17.
34. Štverák, V.: Stručné dějiny pedagogiky. SNP, Praha 1983, s. 354.
35. Tamtéž : s. 356.
36. Tamtéž : s. 358.
37. Tamtéž : s. 359.
38. Tamtéž : s. 360 - 361.
39. Kovářiček, V.: Prameny k dějinám školství I. Ediční středisko RUP, Olomouc 1984, s. 222.
40. Kovářiček, V.: Školství v českých zemích I. Olomouc 1994, str. 63.
41. Sbírka zákonů České republiky, částka 77. Zákon č.

258/1996 Sb..

42. Sbírka zákonů České republiky, částka 190. Zákon č. 561/2004 Sb.
43. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice 1993, str. 19.
44. Müller, F.: Místní a pomístní jména Dražanské vrchoviny v dějinách a pověstech, 1. část. Farní úřad ř.k. v Provodově, 1976, s. 7.
45. Pamětní kniha města Konice. Od r. 1822 – 1964, Státní okresní archiv v Prostějově (stránky v kronice nejsou číslovány).
46. Pinkava, J.: Dějiny města Konice, I. díl. Typografické studio KEEN, Konice 1993, s. 14.
47. Burian, B.: Vlastivěda Moravská. Muzejní spolek v Brně, 1939, s. 105
48. Pinkava, J.: Dějiny města Konice, I. díl. Typografické studio KEEN, Konice 1993, s. 19.
49. Tamtéž : s. 21.
50. Pamětní kniha města Konice. Od r. 1822 – 1964, Státní okresní archiv v Prostějově (stránky v kronice nejsou číslovány).
51. Pinkava, J.: Dějiny města Konice, I. díl. Typografické studio KEEN, Konice 1993, s. 31.
52. Müller, F.: Místní a pomístní jména Dražanské vrchoviny v dějinách a pověstech, 1. část. Farní úřad ř.k. v Provodově, 1976, s. 8.
53. Pamětní kniha města Konice. Od r. 1822 – 1964, Státní

okresní archiv v Prostějově (stránky v kronice nejsou číslovány).

54. Müller, F.: Místní a pomístní jména Dražanské vrchoviny v dějinách a pověstech, 1. část. Farní úřad ř.k. v Provodově, 1976, s. 8.
55. Pinkava, J.: Dějiny města Konice, I. díl. Typografické studio KEEN, Konice 1993, s. 38.
56. Pamětní kniha města Konice. Od r. 1822 – 1964, Státní okresní archiv v Prostějově (stránky v kronice nejsou číslovány).
57. Pinkava, J.: Dějiny města Konice, I. díl. Typografické studio KEEN, Konice 1993, s. 46.
58. Pamětní kniha města Konice. Od r. 1822 – 1964, Státní okresní archiv v Prostějově (stránky v kronice nejsou číslovány).
59. Sedlák, K.: Vlastivědný věstník moravský. Muzejní spolek v Brně, 1957, s. 36.
60. Kronika města Konice. Od r. 1962 – 1984, Městský úřad v Konici (stránky v kronice nejsou číslovány).
61. Pinkava, J.: Dějiny města Konice, 2. díl. Typografické studio KEEN, Konice 1995, s. 137.
62. Pinkava, J.: Dějiny města Konice, I. díl. Typografické studio KEEN, Konice 1993, s. 89.
63. Pinkava, J.: Dějiny města Konice, 2. díl. Typografické studio KEEN, Konice 1995, s. 141.
64. Tamtéž : s. 142.

65. Kronika měšťanské školy. Od r. 1899 – 1976, Státní okresní archiv v Prostějově (stránky v kronice nejsou číslovány).
66. Tamtéž : (stránky v kronice nejsou číslovány).
67. Kronika školy. Od r. 1976 do současnosti, ZŠ a gymnázium města Konice (stránky v kronice nejsou číslovány).
68. Müller, F.: Místní a pomístní jména Dražanské vrchoviny v dějinách a pověstech, 1. část. Farní úřad ř.k. v Provodově, 1976, s. 146.
69. Burian, B.: Vlastivěda Moravská. Muzejní spolek v Brně, 1939, s. 153.
70. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Březsko, Prostějov 1971, s. 2
71. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice 1993, s. 24.
72. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Budětsko, Prostějov 1971, s. 2
73. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice 1993, s. 26
74. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Čunín, Prostějov 1971, s. 2
75. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice 1993, s. 26.
76. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice 1993, s. 27.
77. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Džbel, Prostějov 1971, s. 2
78. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice

- 1993, s. 27.
79. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Hvozd, Prostějov
1971, s. 2
80. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice
1993, s. 28.
81. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Chobyně, Prostějov
1971, s. 2
82. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice
1993, s. 29.
83. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Jesence, Prostějov
1971, s. 2
84. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice
1993, s. 31.
85. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Kladky, Prostějov
1971, s. 2
86. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice
1993, s. 31.
87. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Klužínek, Prostějov
1971, s. 2
88. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice
1993, s. 31.
89. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Křemenec, Prostějov
1971, s. 2
90. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice
1993, s. 32.

91. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Křemenec, Prostějov
1971, s. 2
92. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice
1993, s. 32.
93. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Ludmírov, Prostějov
1971, s. 2
94. Muller, F.: Místní a pomístní jména Dražanské vrchoviny
v dějinách a pověstech, 1. část. Farní úřad ř.k. v Provodově,
1976, s. 147.
95. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice
1993, s. 36.
96. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Milkov, Prostějov
1971, s. 2
97. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice
1993, s. 34.
98. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Ochoz, Prostějov
1971, s. 2
99. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice
1993, s. 35.
100. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Ospělov, Prostějov
1971, s. 2
101. Müller, F.: Místní a pomístní jména Dražanské vrchoviny
v dějinách a pověstech, 1. část. Farní úřad ř.k. v Provodově,
1976, s. 132.
102. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice
1993, s. 36.

103. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Ponikev, Prostějov
1971, s. 2
104. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice
1993, s. 38.
105. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Runářov, Prostějov
1971, s. 2
106. Müller, F.: Místní a pomístní jména Dražanské vrchoviny
v dějinách a pověstech, 1. část. Farní úřad ř.k. v Provodově,
1976, s. 113.
107. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Slavíkov, Prostějov
1971, s. 2
108. Müller, F.: Místní a pomístní jména Dražanské vrchoviny
v dějinách a pověstech, 1. část. Farní úřad ř.k. v Provodově,
1976, s. 100
109. Hajkr, J.: Konicko. Typografické studio KEEN, Konice
1993, s. 40.
110. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Šubířov, Prostějov
1971, s. 2
111. Müller, F.: Místní a pomístní jména Dražanské vrchoviny
v dějinách a pověstech, 1. část. Farní úřad ř.k. v Provodově,
1976, s. 60.
112. Tamtéž : s. 79.
113. Tamtéž : s. 85.
114. Karný, L.: Inventář fondu archiv obce Vojtěchov, Prostějov
1971, s. 2
115. Müller, F.: Místní a pomístní jména Dražanské vrchoviny

v dějinách a pověstech, 1. část. Farní úřad ř.k. v Provodově,
1976, s. 114.

IX. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

ARCHIVNÍ PRAMENY

1. Karný, L.: *Inventáře národních škol*. Prostějov 1971
2. Karný, L.: *Inventáře měšťanských škol*. Prostějov 1969
3. *Kronika města Konice*. Od roku 1964 do roku 1984.
Městský úřad v Konici.
4. *Kronika města Konice*. Od roku 1984
do současnosti. U pana Dostála, kronikáře města Konice.
5. *Kronika měšťanské školy*. Od roku 1899 do roku
1976. Státní okresní archiv v Prostějově.
6. *Kronika školy*. Od roku 1976 do současnosti.
Budova ZŠ a gymnázia města Konice.
7. *Obce v číslech*. Brno: Krajská statistická správa, 1995.
8. *Pamětní kniha obce Konice*. Od roku 1822 do roku
1964. Státní okresní archiv v Prostějově.
9. Sbírka zákonů České republiky, částka 77. Zákon č.
258/1996 Sb..
10. Sbírka zákonů České republiky, částka 190. Zákon č.
561/2004 Sb.

LITERATURA

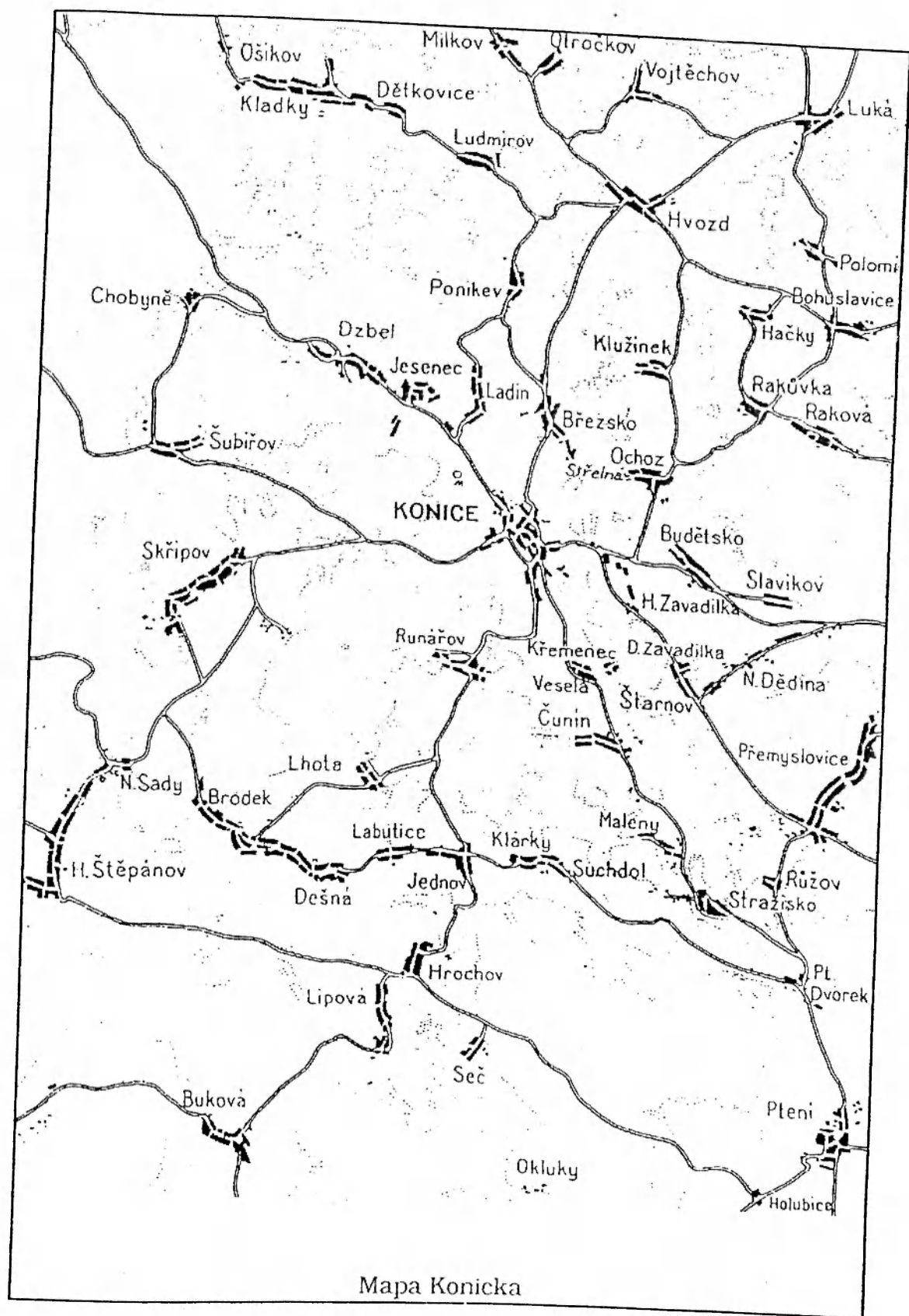
1. Bartoš, J.: *Historický místopis Moravy a Slezska
v letech 1848 - 1960*. Ostrava: Profit, 1972.
2. Burian, B.: *Vlastivěda Moravská*. Brno: Muzejní spolek, 1939.
3. Hajkr, J.: *Konicko*. Konice: Typografické studio KEEN,

1993.

4. Hroch, M.: *Úvod do studia dějepisu*. Praha: SPN, 1985.
5. Kovářiček, V.: *Prameny k dějinám školství I*. Olomouc: Ediční středisko RUP, 1984.
6. Kovářiček, V.: *Školství v českých zemích I*. Olomouc: Ediční středisko RUP, 1994.
7. Müller, F.: *Místní a pomístní jména Dražanské vrchoviny v dějinách a pověstech, 1. část*. Provodiv: Farní úřad ř.k., 1976.
8. Pinkava, J.: *Dějiny města Konice, 1.díl*. Konice: Typografické studio KEEN, 1993.
9. Pinkava, J.: *Dějiny města Konice, 2.díl*. Konice: Typografické studio KEEN, 1995.
10. Sedlák, K.: *Vlastivědný věstník moravský*. Brno: Muzejní spolek Brno, 1957.
11. Skalková, J.: *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*. Praha: SPN, 1983
12. Šrámek, R.: *Zeměpisná jména Československa*. Praha: Mladá fronta, 1982.
13. Štverák, V.: *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: SNP, 1983.
14. Vaníčková, M.: *Naučná stezka Kladecko*. Prostějov: Okresní úřad, 1993.
15. Zlámal, V.: *Litovel, Konice a okolí*. Brno: Národohospodářská propagace, 1937 - 1938.

X. P Ř Í L O H Y

- Příloha č. 1 - Mapa Konicka
- Příloha č. 2 - Zjištěný seznam učitelů v období 1791 - 1848
- Příloha č. 3 - Katastr území za druhé světové války
- Příloha č. 4 - Domek č. 244 v Konici
- Příloha č. 5 - Budova měšťanské školy v Konici
- Příloha č. 6 - Vzor třídní knihy a klasifikace na měšťanské škole v Konici
- Příloha č. 7 - Budova Hospodářské školy v Konici
- Příloha č. 8 - Budova ZDŠ v Konici
- Příloha č. 9 - Obvod ZDŠ v Konici
- Příloha č. 10 - Budova ZŠ a gymnázia města Konice
- Příloha č. 11 - Podobizna Bohumila Buriana
- Příloha č. 12.A - Pečeti obcí
- Příloha č. 12.B - Pečeti obcí
- Příloha č. 12.C - Pečeti obcí
- Příloha č. 13 - Budova školy v Budětsku
- Příloha č. 14 - Budova školy ve Hvozďe
- Příloha č. 15 - Budova školy v Kladkách

Převzato z knihy: Pinkava, J.: Dějiny města Konice, 1. díl.

P Ř Í L O H A č. 2

Rok	Konice	
	REKTOR	Školní pomocníci
1791	Lorenc Piech, nar. asi r. 1737, zemřel v č. 45 dne 20.12.1794 na souchotiny	Jiří Schön, 29 let a Václav Hřivnáč
1792		Josef Feigerle, 20 let
1793		Josef Feigerle
1794		Josef Feigerle
1795 - 1801	Josef Feigerle nar. asi 1769 zemřel 1.12.1818 v č. 53	Karel Svoboda, nar. asi 1771
1802-3		Mathias Zwlinka
1806		Josef Adam
1807-8		Jan Erben, zemřel r. 1809 v č. 53 ve věku 30 let
1809-11		Věnceslav Tauber
1816	Věnceslav Tauber, nar. 1791 v Rozstání u Prostějova - zemřel 23.7.1854, vzorný učitel	Antonín Wagner
1817		František Tauber, Jan Hoffman (20 let) a Karel Kadlec (33 let)
1818		Fr. Tauber, J. Hoffmann a Václav Palatý (21 l.)
1819		Fr. Tauber, J. Hoffmann a Josef Kašpárek (19 l.)
1820		Bohumil Tauber 19 let, J. Hoffmann
1843		Antonín Geisler (22 let) a Karel Smékal 19 let
1848		Karel Smékal (nar. 1824) a Eduard Tauber (nar. 1831)
Ve Veselé a Runářově		
1806	Bernard Svoboda	Jiří Svoboda
1809	Josef Adam nar. 1784	Martin Šmíd, 19 let
1810		Josef Jurka, 18 let
1811		-
1817	Laurenc Antl, 24 let	Jan Fišer, 19 let
1818		Jan Pinkel, 28 let a Jan Fišer
1819		Fr. Medřík, 42 let a Jan Krejčí, 18 let
1820		Fr. Medřík
1837	Mathäus Schrommer pův. z Dl. Loučky, ženil se r. 1837 (27 let)	
1848	Fr. Krásný, provisor Jan Schön	

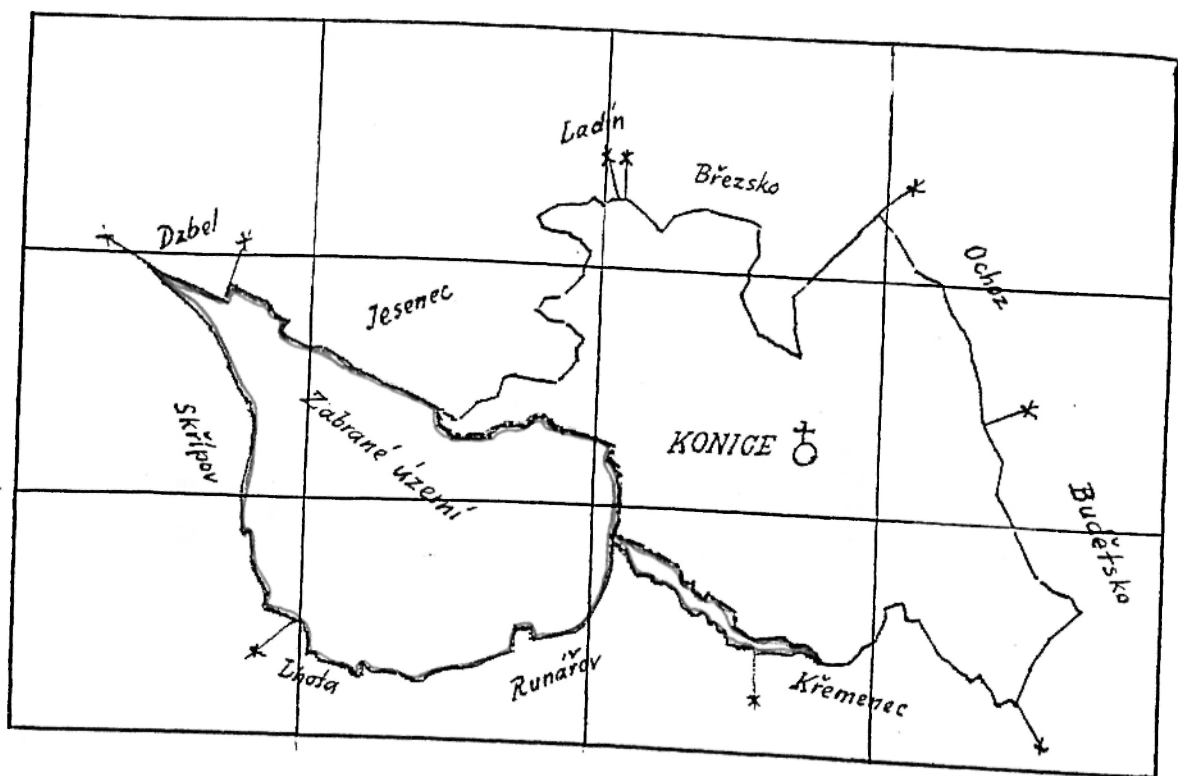
Převzato z knihy: Pinkava, J.: Dějiny města Konice, 1 díl.

KATASTR KONICE

Zabrana část katastru omezena červenou čarou.

Hrubý náčrt.

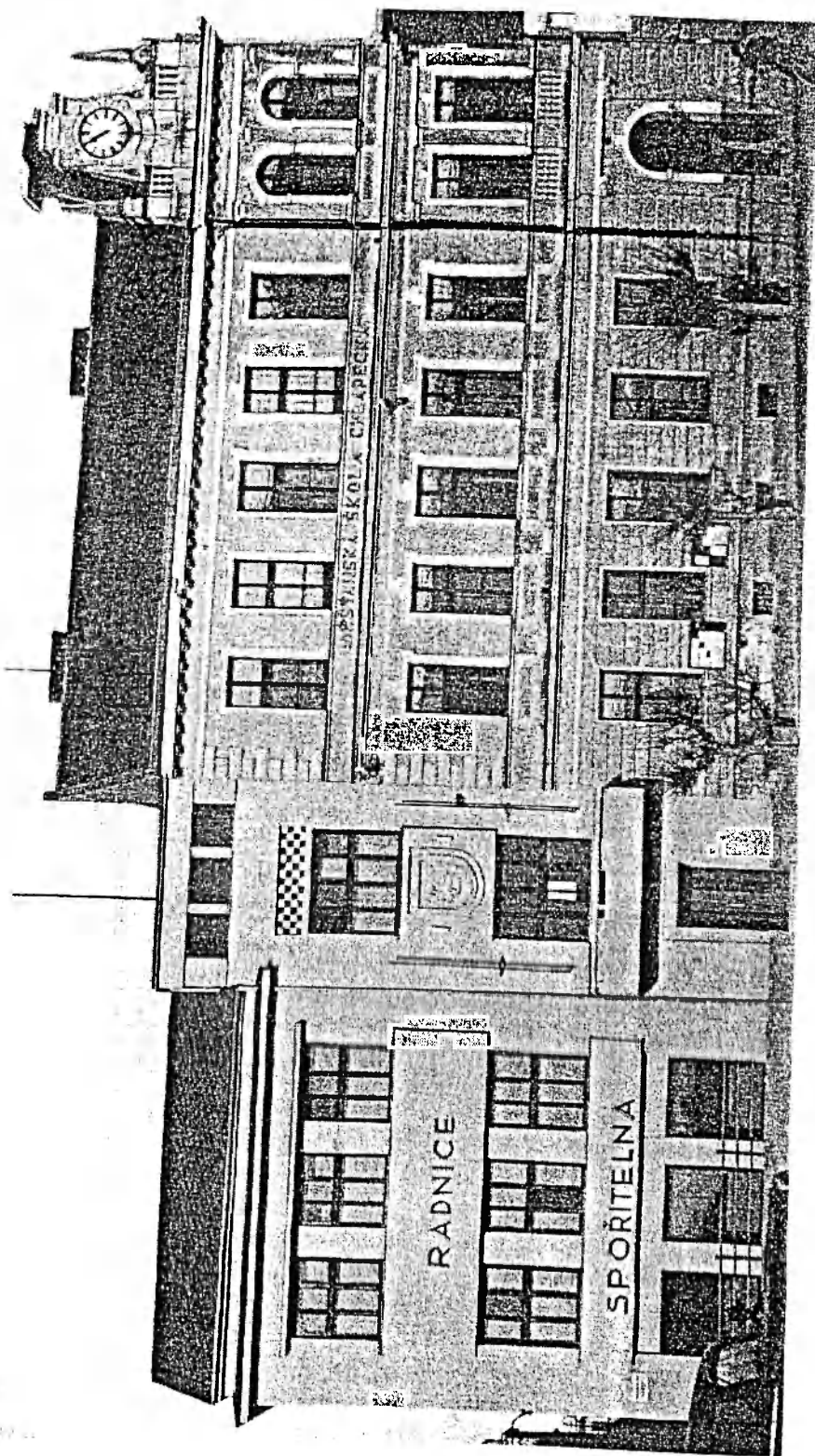
1: 50.000

Převzato z kroniky města Konice.

Pohled na chalupnický domek na Zádvoří (č.244)

Převzato z knihy: Zlámal, V.: Litovel, Konice a okolí.

Třídní kniha

o pokroku žáků

I. třídy na škole měšťanské v Konicích

ve školním roce 1899-1900.

	chlapci	děvčata	dohromady
Počet žáků na počátku školního roku	52		52
Ve školním roku vstoupili	4		4
Ve školním roku vystoupili	4		4
Počet žáků na konci školního roku	52		52
By do třídy nejbliže vyšší postoupili:			
a) schopni	50		50
b) neschopni	2		2

Školní zprávy byly rozdávány:

- I. dne 2. prosince 1899
- II. dne 14. února 1900
- III. dne 2. května 1900
- IV. dne 14. července 1900

Ředitel

H. Polák
učitel psaním, měřičství a měř. kreslení,
kreslení veltovského a krasopisem.

Třídní učitel:

Fr. Bilek, kooperátor učitel náboženský, Fr. ad. Černošský
učitel čtení, zeměpisu, fyziky,
přírodopisu, fyziky, slovníku
a zpěvu.

Stupeň	M r a v y	Z prospěchu v jednotlivých případech	Zevnějšek písemných prací
1	úplně přiměřené = ú. p.	velmi dobrý = v. d.	velmi pořádný = v. p.
2	přiměřené = p.	dobrý = d.	pořádný = p.
3	méně přiměřené = m. p.	dostatečný = ds.	méně pořádný = m. p.
4	nepřiměřené = n. p.	sotva dostatečný = s. d.	nepořádný = n.
5	—	nedostatečný = n.	—

*Přiloženo
vybavala
nepokojná
nesedná
malá*

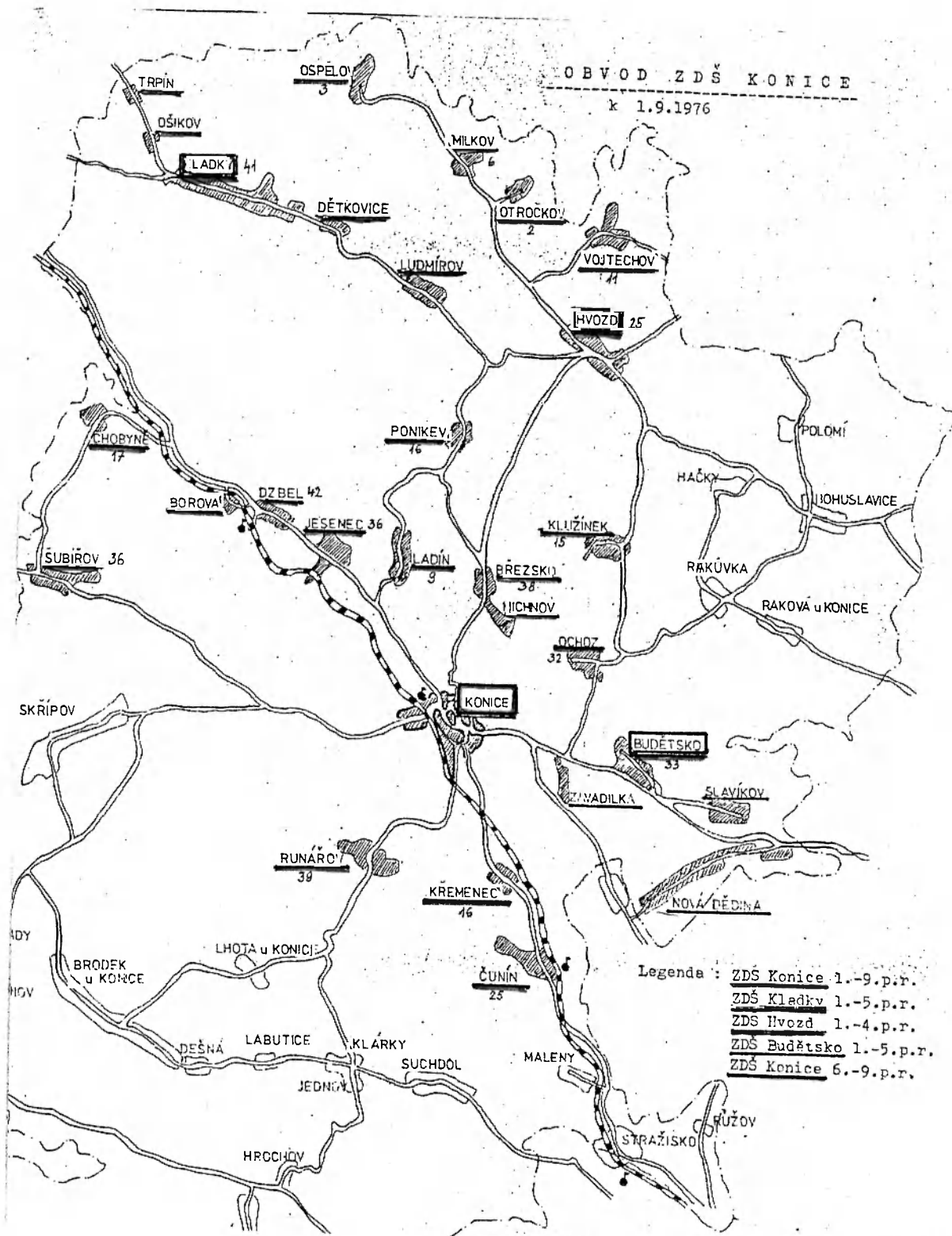
Převzato z kroniky měšťanské školy v Konicích.

Jméno, rok a místo narození — náboženství žáka	Jméno, stav a obydlí rodičů, poručníka a stravovatele	Poznámka (Odvodnění špatnější známky z mravů: přestěhoval se nebo zemřel)
Burian Rudolf 18 ⁷ / ₁₀ 86. Klonice	Burian Frant., rolník Klonice č. 19.	

Předměty	Školní zprávy ze dne				Známka na vysvědčení	Známka na vysvěd- čení propouštěcí	Datum kdy vydáno bylo vysvědčení propouštěcí
	1. pros.	14. února	1. května	14. červ.			
Mravné chování	u. p.	u.	u.	u. p.	u. p.		
Pilnost	u.	u.	u.	u.	u.		
Náboženství	d.	d.	ds.	ds.	ds.		
Vyučovací jazyk a písemnosti	ds.	ds.	ds.	ds.	ds.		
Zeměpis	ds.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.		
Dějepis	ds.	ds.	d.	d.	d.		
Přírodopis	ds.	ds.	ds.	ds.	ds.		
Přírodopyt	ds.	ds.	ds.	d.	ds.		
Počty a jednoduché vedení knih	ds.	ds.	s. d.	ds.	ds.		
Měřičtví a měřičké kreslení	ds.	ds.	ds.	ds.	ds.		
Volnoruké kreslení	d.	d.	d.	d.	d.		
Krasopis	ds.	s. d.	ds.	ds.	ds.		
Zpěv	ds.	ds.	ds.	ds.	ds.		
Ženské práce ruční							
Tělocvik	d.	d.	d.	d.	d.		
Druhý jazyk zemský	v. d.	v. d.	v. d.	v. d.	v. d.		
Zevnějšek písemných prací	u.	u.	u.	u.	u.		
Počet ameškaných hodin	omluvených			6	6		
	ne- omluvených						

PŘÍLOHA č. 9

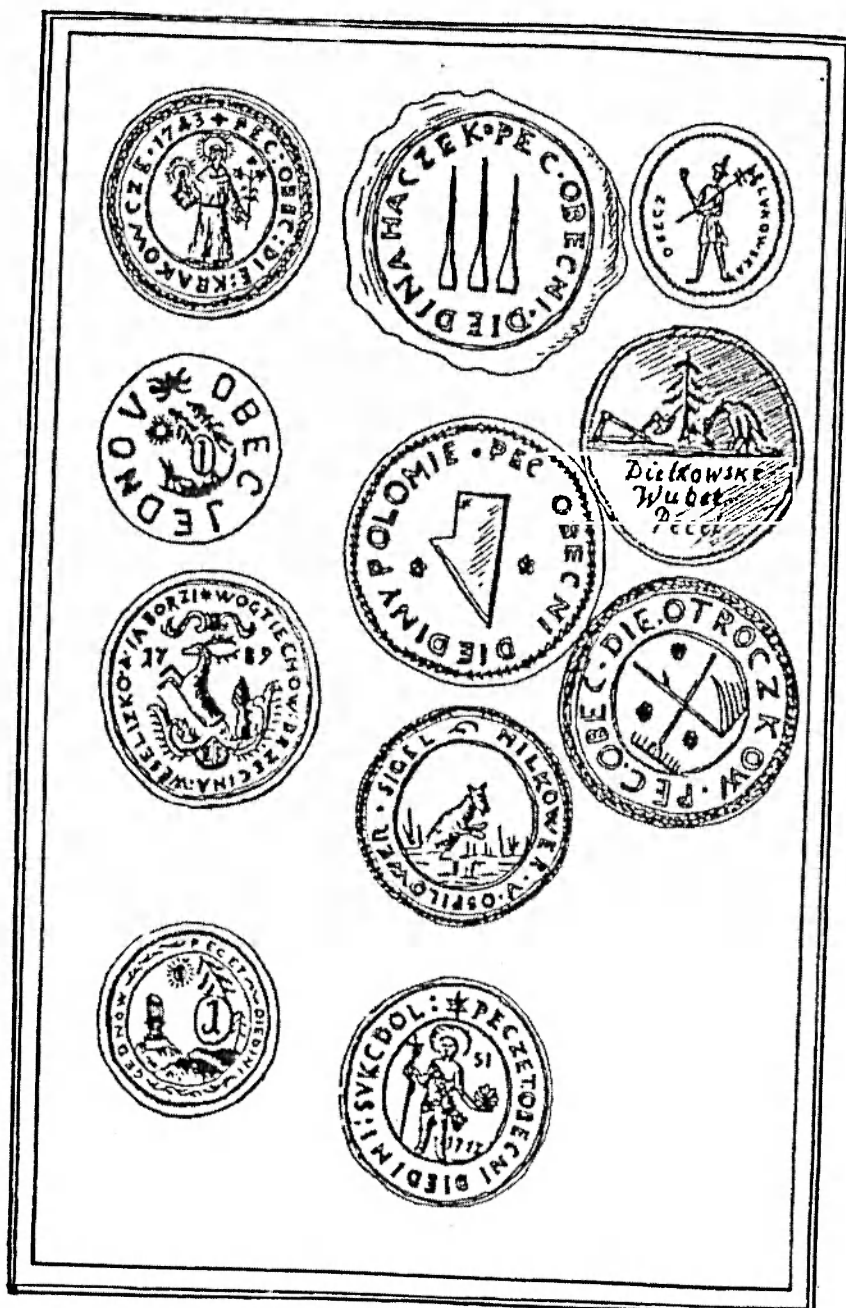

Převzato ze školní kroniky.

Převzato z knihy: Zlámal, V.: Litovel, Konice a okolí.

Pečeti obcí.

Krestil Boh. Burian.

Krakovec 1743. — Háčky. — Luká. — Jednov. — Polomí. — Dětkovice. — Březina, Veselíčko, Javoňičko, Vojtěchov. — Otročkov. — Jednov. — Milkov, Ospělova. — Suchdol.

Převzato z knihy: Burian, B.: Vlastivěda Moravská.

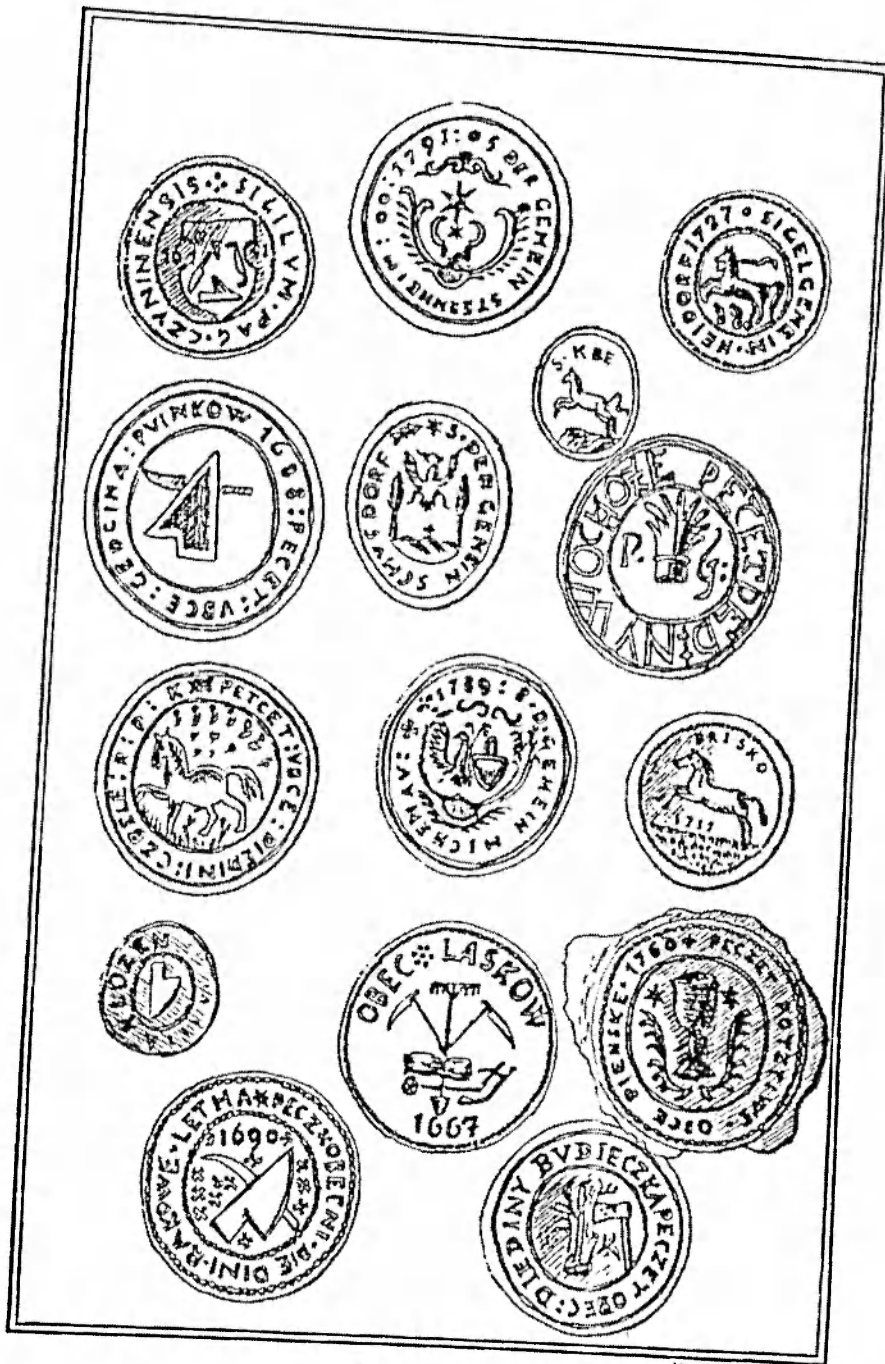
Pečetě obcí.

Kreslil Boh. Burian.

Verelá. — Nejstarší pečeť Konice z listiny z r. 1446. — Konice. — Brodek. — Maleny. — Skřipov. — Velká pečeť konická. — Liota. — Runáfov. — Menší pečeť konická z r. 1741. — Přemyslovice. — Novosný.

Převzato z knihy: Burian, B.: Vlastivěda Moravská.

Pečeti obcí.

Kresilil Boh. Burian.

Čunína 1692. — Starnova 1791. — Křemence. — Nové Dvory 1727. — Ponikve 1688.
 Střelné. — Ochoze. — Džbele. — Michnova 1789. — Březska 1711. — Klužínska.
 Laskova 1667. — Pěnčína 1760. — Rakové 1690. — Budětska.

Převzato z knihy: Burian, B.: Vlastivěda Moravská.

